

SELVITYS PIENELÄINLÄÄKÄRI- PALVELUIDEN KILPAILUTILANTEESTA JA MARKKINOIDEN KESKITTYMISEN VAIKUTUKSISTA

Aino Jankari
Emma Tuomi
Miika Heinonen
Kristiina Vainio
Sanna Syrjälä

**SELVITYS
PIENELÄINLÄÄKÄRIPALVELUIDEN
KILPAILUTILANTEESTA JA
MARKKINOIDEN KESKITTYMISEN
VAIKUTUKSISTA**

Aino Jankari
Emma Tuomi
Miika Heinonen
Kristiina Vainio
Sanna Syrjälä

Kilpailu- ja kuluttajaviraston Katsauksia 6/2024

Selvitys pieneläinlääkäripalveluiden kilpailutilanteesta ja markkinoiden keskittymisen vaikutuksista

Aino Jankari, Emma Tuomi, Miika Heinonen, Kristiina Vainio ja Sanna Syrjälä

Julkaisija

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Puhelinvaihe: 029 505 3000 (pvm/mpm)

Sähköposti: kirjaamo@kkv.fi

Julkaisut: <https://www.kkv.fi/tutkimus-ja-vaikuttaminen/julkaisut/>

ISSN 2814-4929

ISBN 978-952-6684-57-4

Kilpailu- ja kuluttajaviraston Katsauksia 6/2024

Selvitys pieneläinlääkäripalveluiden kilpailutilanteesta ja markkinoiden keskittymisen vaikutuksista

Kirjoittajat: Aino Jankari, Emma Tuomi, Miika Heinonen, Kristiina Vainio ja Sanna Syrjälä

Julkaisija: Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kieli: Suomi

Sivumäärä: 61

TIIVISTELMÄ

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on selvittänyt pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden kilpailutilannetta ja markkinoiden keskittymisen vaikutuksia palveluista perittävien hintojen kehitykseen. Pieneläinlääkäripalveluiden markkinat ovat keskittyneet voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana yrityskauppojen myötä, mikä on herättänyt huolta hintojen noususta ja kilpailun vähenemisestä. Osana selvitystä KKV toteutti kesällä 2024 pieneläinlääkäripalveluita tarjoaville yrityksille kohdennetun kyselyn, jolla kerättiin tietoa markkinoilla toimivista yrityksistä sekä niiden palvelutarjonnasta, hinnoittelusta, henkilöstön koulutustasosta ja yrityskauppa-aktiivisuudesta.

KKV:n selvityksen mukaan Suomessa toimii vajaa 200 pieneläinlääkäripalveluita tarjoavaa yritystä, joista ylivoimaisesti suurin osa on pieniä paikallisia toimijoita. Markkinoita hallitsee kuitenkin kaksi ulkomaisten pääomasijoittajien omistamaa ketjumaista yritystä, Evidensia ja Vireä, joiden markkinaosuudet ovat erittäin korkeita etenkin Suomen suurimmissa kaupungeissa. Myös pieneläinsairaalapalveluiden markkinoilla Evidensian asema on huomattavan vahva, sillä Suomen 18 yksityisestä pieneläinsairaalaista 13 on Evidensian omistamia. Vireän nopeasta kasvusta huolimatta Evidensia on liikevaihdolla, toimipisteiden lukumäärällä ja hoitohenkilökunnan määrällä mitattuna selvästi muita markkinatoimijoita suurempi.

KKV:n selvitys osoittaa, että markkinoiden keskittyminen on johtanut palveluiden hintojen nousuun. Vuonna 2021 toteutetun Evidensian ja Omaeläinlinikan välisen yrityskaupan seurauksena hinnat nousivat 28 prosenttia vuosien 2021 ja 2024 välillä, mikä on selvästi enemmän kuin alan keskimääräinen hintojen nousu tai yleinen kuluttajahintojen nousu samana aikana. Kyseinen yrityskauppa ei tullut KKV:n tutkittavaksi sen jäätystä tuolloin voimassa olleiden liikevaihtorajojen alle.

Selvityksessä todetaan, että markkinoiden haitallisen keskittymisen torjuminen edellyttäisi niin kutsutun otto-oikeuden käyttöönottoa Suomessa. Otto-oikeuden nojalla viranomaisella voisi ottaa tutkittavakseen myös liikevaihtorajojen alle jäävän yrityskaupan, jos se voisi johtaa haitallisiin vaikutuksiin. Vastaava toimivaltuus on käytössä kaikissa muissa Pohjoismaissa ja useissa muissa EU-maissa.

KKV on myös selvittänyt pieneläinlääkäripalveluiden hinnan ilmoittamisen selkeyttä kuluttajansuojan näkökulmasta. Selvityksissä havaittiin merkittäviä puutteita hinnan ilmoittamisessa verkkoajanvarauksen yhteydessä. Selkeyttääkseen toimintatapoja alalla virasto on koonnut ohjeistuksen hinnan esittämisestä verkkoajanvarauspalvelussa osaksi tätä katsausta.

Asiasanat: yrityskauppavalvonta, pieneläinlääkäripalveluiden markkinat, markkinoiden keskittyminen, hintakehitys, hinnoittelun läpinäkyvyys

Konkurrens- och konsumentverkets Översikt 6/2024

En utredning om konkurrensläget inom smådjursveterinärtjänster och effekterna av marknadernas koncentrationsutveckling

Författare: Aino Jankari, Emma Tuomi, Miika Heinonen, Kristiina Vainio och Sanna Syrjälä
Utgivare: Konkurrens- och konsumentverket

Språk: Finska

Sidantal: 61

SAMMANFATTNING

Konkurrens- och konsumentverket har utrett konkurrensläget på marknaden för smådjursveterinärtjänster och effekterna av marknadskoncentrationen på utvecklingen av prisnivån på branschen. Marknaden för smådjursveterinärtjänster har koncentrerats kraftigt under de senaste tio åren på grund av företagsförvärv, vilket har väckt oro över prisökningar och minskad konkurrens. Som en del av utredningen genomförde KKV under sommaren 2024 en enkät riktad till företag som erbjuder smådjursveterinärtjänster, där information samlades in om företag som är aktiva på marknaden, deras tjänsteutbud, prissättning, personalens utbildningsnivå och deltagande i företagsförvärv.

Enligt KKV:s utredning finns det knappt 200 företag som erbjuder smådjursveterinärtjänster i Finland, varav den överväldigande majoriteten är små lokala aktörer. Marknaden domineras dock av två kedjor som ägs av utländska riskkapitalister, Evidensia och Vireä, vars marknadsandelar är mycket höga, särskilt i Finlands största städer. Evidensia har också en mycket stark position på marknaden för smådjursjukhusjänster, i och med att 13 av Finlands 18 privata smådjursjukhus ägs av Evidensia. Trots Vireäs snabba tillväxt är Evidensia klart större än andra marknadsaktörer mätt i omsättning, antal enheter och antal vårdpersonal.

KKV:s utredning visar att har marknadskoncentrationen lett till en ökning av tjänsternas priser. Till följd av företagsförvärvet mellan Evidensia och Omaeläinklinikka 2021 steg priserna med 28 procent mellan 2021 och 2024, vilket är betydligt mer än den genomsnittliga prisökningen i branschen eller den allmänna konsumentprisökningen under samma tid. KKV kunde inte undersöka förvärvets konkurrenseffekter eftersom parternas omsättningar inte uppnådde de omsättningsgränser som gällde vid den tiden.

I rapporten konstateras att bekämpning av skadlig marknadskoncentration skulle kräva införande av så kallad övertagningsrätt i Finland. Med hjälp av övertagningsrätten skulle myndigheten kunna utreda även ett företagsförvärv som inte uppnår omsättningsgränserna om förvärvet kunde leda till skadliga effekter på konkurrensen. Konkurrensmyndigheterna i alla andra nordiska länder och flera andra EU-länder har en liknande befogenhet.

KKV har också utrett klarheten i angivningen av prisinformation för smådjursveterinärtjänster ur konsumentskyddsperspektivet. Utredningen visade betydande brister i angivningen av prisinformation i samband med onlinebokning. För att klargöra praxis i branschen har KKV sammanställt riktlinjer för angivningen av prisinformation i onlinebokningstjänster som en del av denna översikt.

Ämnesord: tillsyn över företagsförvärv, marknaden för smådjursveterinärtjänster, marknadskoncentration, prisutveckling, transparens i prissättning

A review of the Finnish Competition and Consumer Authority 6/2024

A review of the competitive landscape of veterinary services for pets and the effects of market concentration

Authors: Aino Jankari, Emma Tuomi, Miika Heinonen, Kristiina Vainio and Sanna Syrjälä

Publisher: Finnish Competition and Consumer Authority

Language: Finnish

Number of pages: 61

ABSTRACT

The Finnish Competition and Consumer Authority has reviewed the competitive landscape of the market for companion animal veterinary services and the effects of market concentration on service prices. The market for veterinary services for pets has concentrated heavily over the last ten years due to mergers and acquisitions, which has raised concerns about price increases and reduced competition. As part of the review, the FCCA conducted a survey in the summer of 2024 targeted at companies offering veterinary services for pets, collecting information on companies operating in the market, their service offerings, pricing, staff education levels, and M&A activity.

According to the FCCA's investigation, there are a little less than 200 companies offering veterinary services for pets in Finland, the vast majority of which are small local operators. However, the market is dominated by two foreign private equity investor backed chains, Evidensia and Vireä, whose market shares are very high, especially in Finland's largest cities. Evidensia also has a very strong position in the pet hospital services market, as 13 of Finland's 18 pet hospitals are owned by Evidensia. Despite Vireä's rapid growth, Evidensia is significantly larger than other market players in terms of turnover, number of locations, and number of staff.

The FCCA's investigation shows that market concentration has led to an increase in service prices. As a result of the acquisition of Omaeläinklinikka by Evidensia in 2021, prices increased by 28 percent between 2021 and 2024, which is remarkably more than the average price increase in the industry or the general consumer price increase during the same time. This transaction was not reviewed by the FCCA as the parties' turnovers did not meet the turnover thresholds in force at the time.

The report states that combating harmful market concentration would require the introduction of the so-called call-in option in Finland. With the call-in option the authority could investigate also transactions that fall below the turnover thresholds if they risk leading to harmful effects on competition. Competition authorities in all other Nordic Countries and several other EU countries have such powers in their toolbox.

The FCCA has also investigated the transparency of pricing of veterinary services for pets from a consumer protection perspective. Significant deficiencies in price reporting in connection with online booking were discovered in the FCCA's review. To clarify practices in the industry the agency has compiled guidelines on presenting prices in online booking services as part of this review.

Keywords: merger control, market for veterinary services for pets, market concentration, price development, pricing transparency

SISÄLLYS

Tiivistelmä	3
Sammanfattning	4
Abstract	5
1 Selvityksen tausta ja tarkoitus	7
2 Yrityskaupat ovat keskittäneet markkinaa.....	9
2.1 KKV voi tutkia vain liikevaihtorajat ylittävät yrityskaupat	9
2.2 Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden yrityskaupat 2012–2024	9
3 Kilpailutilanne pieneläinlääkäripalveluissa	13
3.1 Kilpailu pieneläinlääkäripalveluissa tapahtuu paikallisilla markkinoilla	13
3.2 Markkinoiden rakennetta selvitetiin kyselytutkimuksella	14
3.3 Markkinoilla on kaksi suurta toimijaa ja suuri määrä pieniä paikallisia yrityksiä	16
3.3.1 Evidensia on markkinajohtaja valtakunnallisessa tarkastelussa	16
3.3.2 Evidensia ja Vireä hallitsevat markkinoita suurissa kaupungeissa	17
3.3.3 Evidensia hallitsee yksityisten pieneläinsairaaloiden markkinoita	20
3.3.4 Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittymisaste on korkea	24
3.3.5 Evidensia ja Vireä ovat huomattavasti kilpailijoitaan suurempia toimijoita 27	
4 Markkinan keskittymisen vaikutukset	31
4.1 Yrityskauppa voi johtaa kilpailun merkittävään vähenemiseen	31
4.2 Evidensian hintakehitys Omaeläinklinikka-kaupan jälkeen	31
4.2.1 Selvityksessä käytetty aineisto	31
4.2.2 Evidensian ja Omaeläinklinikan välinen yrityskauppa johti merkittävään hintojen nousuun.....	32
5 Haitallisen keskittymisen torjuminen edellyttää lainsäädännön muuttamista	37
5.1 Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittyminen jatkuu tulevaisuudessa	37
5.2 Otto-oikeus on tehokkain työkalu haitallisen keskittymisen estämiseen	37
6 Eläinlääkäripalveluiden hinnan esittäminen kuluttajansuojan näkökulmasta	40
6.1 Pieneläinlääkäripalveluiden hinnanilmoittamisen selkeys	40
6.2 Hankittavan palvelun hinta tulee esittää selkeästi varausnäkyssä	41
6.3 Kuluttajalle on ilmoitettava lopullinen hinta tai hinnan muodostumisen perusteet	42
6.4 Kuluttajalle voi olla olennaista tietää, mitä palvelu ei sisällä.....	43
6.5 Hinnastossa esitettävät tiedot	43
7 Johtopäätökset.....	45
Lähdeluettelo ja taustamateriaali	47
Liite 1: Kilpailu- ja kuluttajaviraston kysely yksityisten pieneläinlääkäripalveluiden tarjoajille	50

1 SELVITYKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Suomalaisilla kotitalouksilla on yli miljoona lemmikkiä. Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen mukaan vuonna 2016 lähes joka kolmannessa suomalaiskodissa oli lemmikki. Lemmikkien lukumäärä on kasvanut selvästi viimeisen vuosikymmenen aikana. Vuonna 2012 koiria oli Suomessa noin 450 000, ja vuonna 2023 niiden lukumääräksi arvioitiin yli 800 000. Kissojen määrästä ei ole yhtä tarkkaa tietoa, mutta lukumäärän on arvioitu olevan ainakin noin 600 000.¹

Lemmikin pitäminen edellyttää eläinlääkäripalveluiden käyttämistä. Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen mukaan kotitalouksien eläinlääkäri- ja muihin lemmikkipalveluihin käyttämä kulutusmeno on kasvanut vuoteen 2023 mennessä noin 480 miljoonaan euroon, kun vuonna 2014 vastaava luku oli hieman alle 240 miljoonaa euroa.² Eläinlääkäri- ja muihin lemmikkipalveluihin käytetty kulutusmeno on siten kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kohonneet eläinlääkärikustannukset ja korkeat hinnat ovat herättäneet julkisuudessa keskustelua jo pitkään.³ Eläinlääkärikustannusten nousun arvioidaan johtuvan useista syistä. Yleisen kustannustason nousun lisäksi eläinlääkäripalveluihin käytettyä kulutusmenoa on useiden arvioiden mukaan kohottanut eläinlääketieteen kehittyminen sekä uusien kalliimpien hoitojen käyttöönotto ja yleistyminen. Lemmikkejä hoidetaan yhä useammin sairaalamaisissa olosuhteissa ja vaativampien toimenpiteiden ja tutkimusten teettäminen on yleistynyt.

Eläinlääkärikäynneistä aiheutuvien kustannusten nousun taustalla arvioidaan kuitenkin olevan myös markkinan voimakas keskittymiskehitys ja kilpailun puute, jotka ovat nostaneet palveluista perittäviä hintoja. Eläinlääkäripalveluiden markkinoiden ketjuuntuminen käynnistyi Suomessa noin 15 vuotta sitten kun ensimmäiset, pääosin eläinlääkärivetoiset ketjut perustettiin. Pääomasijoittajien mukaantulo markkinaan vuonna 2012 käynnisti yrityskauppojen aallon, jonka seurauksena markkina on keskittynyt voimakkaasti. Markkinan keskittymistä yrityskaupoin on kuvattu tarkemmin jaksossa 2.2.

Eläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittymisestä, markkinarakenteesta ja yritysten välisistä voimasuhteista ei ole kuitenkaan ollut saatavilla luotettavaa tietoa. KKV:n selvityksen tarkoituksena on tuottaa tietoa pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden nykytilanteesta ja keskittymiskehityksestä sekä keskittymisen vaikutuksista kuluttajilta perittäviin hintoihin. Selvityksessä pohditaan myös alan keskittymisen tulevaisuuden näkymiä ja lainsäädännön muutostarpeita.

Eläinlääkäripalveluiden markkinoiden tutkimisella on myös laajempaa merkitystä, sillä selvitys kuvaa kehitystä ja keskittymisen vaikutuksia markkinalla, johon

¹ Tilastokeskus 20.4.2020. Ks. myös Taloustutkimus 7.3.2023.

² Tilastokeskus. Kotitalouksien kulutusmenot vuosittain. 09.3.5.0 Eläinlääkäripalvelut ja muut lemmikkieläinpalvelut.

³ Ks. esim. Yle 23.2.2017, Yle 25.3.2015, Helsingin Sanomat 14.4.2024 ja Talouselämä 8.11.2023.

kilpailuviranomaisen toimivalta yrityskauppavalvonnan keinoin ei nykyäntelyn puitteissa ulotu. Vastaavanlaisia markkinoita on Suomessa useita.

Eläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittyminen ja sen vaikutukset kuluttajiin puhututtavat myös muualla kuin Suomessa. Iso-Britannian kilpailu- ja kuluttajaviranomainen Competition and Markets Authority (CMA) käynnisti syksyllä 2023 laajan selvityksen pieneläinlääkäripalveluiden markkinan tilanteesta. Selvityksessä tutkitaan muun muassa paikallisten markkinoiden keskittymisen vaikutuksia kuluttajilta perittäviin hintoihin ja kuluttajan mahdollisuuksia saada riittävästi tietoa palveluista etukäteen. Selvitys toimenpide-ehdotuksineen valmistuu vuoden 2025 aikana.⁴ Myös Alankomaiden kilpailuviranomainen on kiinnittänyt huomiota viimeaikaisiin yrityskauppavalvonnan ulkopuolelle jääneisiin pääomasijoittajien tekemiin yritysostoihin, joiden kohteena ovat olleet muun muassa eläinlääkäriasemat.⁵

Selvitys on laadittu yhteistyössä KKV:n yrityskauppavalvonnan, vaikutusarviointiyksikön ja kuluttaja-asiamiehen kanssa. Selvittäessään markkinoiden toimintaa ja palveluiden hinnoittelua KKV havaitsi kuluttajansuojaan liittyviä puutteita pieneläinlääkäripalvelujen hintojen ilmoittamisessa. Selvityksessä annetaan palveluita tarjoaville yrityksille ohjeistusta siitä, miten ja missä vaiheessa niiden tulee ilmoittaa palvelusta perittävä hinta kuluttajalle, jotta kuluttajalla on aito mahdollisuus vertailla palveluista perittäviä hintoja.⁶ Hintojen vertailtavuuden parantumisen voidaan osaltaan olettaa parantavan myös kuluttajien edellytyksiä kilpailuttaa palveluntarjoajia sekä havaita hinnoissa tapahtuvia muutoksia.

⁴ Competition and Markets Authority. Market investigation into veterinary services for household pets.

⁵ Authority for Consumers & Markets 6.11.2023.

⁶ KKV antoi vastaavan ohjeistuksen yksityisiä terveystalouksia tarjoaville yrityksille vuonna 2023.

2 YRITYSKAUPAT OVAT KESKITTÄNEET MARKKINAA

2.1 KKV voi tutkia vain liikevaihtorajat ylittävät yrityskaupat

Markkinoiden haitallista keskittymistä ehkäistään yrityskauppavalvonnan avulla. Suomessa yrityskauppavalvonta soveltuu kuitenkin vain järjestelyihin, jotka ylittävät kilpailulaissa määritellyt, varsin korkeat liikevaihtorajat. Yrityskauppa on ilmoitettava KKV:lle kilpailulain (948/2011) nojalla, jos yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää 100 miljoonaa euroa ja vähintään kahden yrityskaupan osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää 10 miljoonaa euroa. Liikevaihtorajaja laskettiin vuoden 2023 alussa. Tätä ennen rajat olivat 350 miljoonaa euroa ja 20 miljoonaa euroa.⁷

Jos yrityskauppaan osallistuvien yritysten liikevaihdot eivät täytä lain kynnysarvoja, ei viranomaisella ole toimivaltaa tutkia yrityskauppaa tai puuttua siihen riippumatta siitä, miten haitallisia vaikutuksia kaupalla havaittaisiin olevan. Eläinlääkäripalvelut on esimerkki toimialasta, jolla yrityskauppojen osapuolten liikevaihdot ovat lähes säännönmukaisesti jääneet liikevaihtorajojen alle ja markkina on voinut vapaasti keskittyä lähes täysin viranomaisvalvonnan ulottumattomissa. Seuraavassa jaksossa on kuvattu alalla viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana tapahtuneita yrityskauppoja.

2.2 Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden yrityskaupat 2012–2024

Suomen pieneläinlääkäripalveluiden markkinat ovat keskittyneet lukuisten yrityskauppojen seurauksena viimeisen vuosikymmenen aikana. Ketjuuntuminen alkoi 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulla, kun suomalaiset eläinlääkärit perustivat Univet Oy:n (2008) ja Tuhatjalca-pieneläinklinikat (2007).

Markkinoiden keskittyminen käynnistyi kuitenkin varsinaisesti vasta vuonna 2012 kun pääomasijoitusyhtiöt kiinnostuivat markkinasta. Suomalainen Intera Partners perusti Animagi Oy:n yhdessä eläinlääkärien kanssa yhdistämällä 13 eri eläinlääkäriasemaa valtakunnalliseksi ketjuksi. Samana vuonna tuolloin ruotsalaisen pääomasijoittaja Valedon omistama Evidensia Djursjukvård AB tuli Suomen markkinoille perustamalla Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:n ja ostamalla Univetin, joka oli kasvanut kahdeksan toimipisteen ketjuksi. Vuonna 2013 Univet laajensi toimintaansa kuudella uudella yritysostolla.⁸ Ruotsalainen pääomasijoitusyhtiö EQT osti Valedolta enemmistöosuuden Evidensia-konsernista vuonna 2014, ja se on edelleen Evidensian suurin omistaja.⁹

⁷ Ennen vuotta 2023 osapuolten yhteenlaskettuna liikevaihtona huomioitiin maailmanlaajuinen liikevaihto. Nykyisin huomioon otetaan vain Suomesta kertynyt liikevaihto, mikä selittää rajan huomattavan laskun.

⁸ Ks. esim. Talouselämä 19.6.2013.

⁹ EQT 16.9.2014. Evidensia on nykyään osa kansainvälistä IVC Evidensia -konsernia, jonka omistajiin lukeutuu EQT:n lisäksi maailman suurin ruoka- ja juomayritys Nestlé. IVC Evidensia tarjoaa eläinlääkäripalveluita 16 maassa. Ks. tästä EQT 9.2.2021.

Univetin omistaja EQT osti Animagin Intera Partnersilta vuonna 2015. Animagi oli kasvanut Interan omistusaikana vahvasti yritysostoin ja laajentunut 13 klinikan toimijasta lähes 40 klinikan ketjuksi, jonka toimipisteistä 32 keskittyi pieneläimille tarjottaviin palveluihin.¹⁰ Kilpailu- ja kuluttajavirasto tutki Univetin ja Animagin välisen yrityskaupan kilpailuvaikutuksia, mutta hyväksyi lopulta kaupan sellaisenaan. Kyseinen yrityskauppa on ainoa liikevaihtorajat täyttänyt ja KKV:lle ilmoitettu eläinlääkäripalveluiden alalla toteutettu yrityskauppa. Vuodesta 2016 alkaen Univet ja Animagi ovat toimineet Suomessa Evidensia-nimellä.

Suomalainen pääomasijoittaja Korona Invest tuli vuonna 2016 omistajaksi Suomen Pieneläinklinikoihin, ja vuonna 2017 ketju yhdistyi toisen keski-suuren eläinlääkäriketjun, Tuhattalan kanssa. Yhdistyneen ketjun nimeksi tuli Omaeläinklinikka Oy. Omaeläinklinikka jatkoi kasvuaan yritysostoin ja oli Suomen toiseksi suurin eläinlääkäriketju 13 klinikallaan Evidensian ostaessa sen vuonna 2021. Omaeläinklinikan liikevaihto kaksinkertaistui sen perustamisen ja Evidensialle myynnin välillä.¹¹ Evidensian ja Omaeläinklinikan välinen yrityskauppa ei tullut KKV:n tutkittavaksi, koska Omaeläinklinikan liikevaihto jäi niukasti tuolloin voimassa olleen 20 miljoonan euron kynnyksarvon alapuolelle. Omaeläinklinikan hankinnan myötä Evidensian toimipisteiden lukumäärä nousi viiteenkymmeneen ja liikevaihto 70 miljoonasta eurosta lähes 90 miljoonaan euroon. Kauppa vahvisti Evidensian asemaa Suomen suurimpana eläinlääkäripalveluiden tarjoajana.¹² Evidensian toimipisteiden lukumäärä on sittemmin supistunut ja pieneläinlääkäripalveluita tarjoavia toimipisteitä on nykyään 44.¹³ Evidensian kaikista nykyisistä toimipisteistä vain kourallinen on Evidensian itse perustamia ja suurin osa on hankittu yritysostoilla.

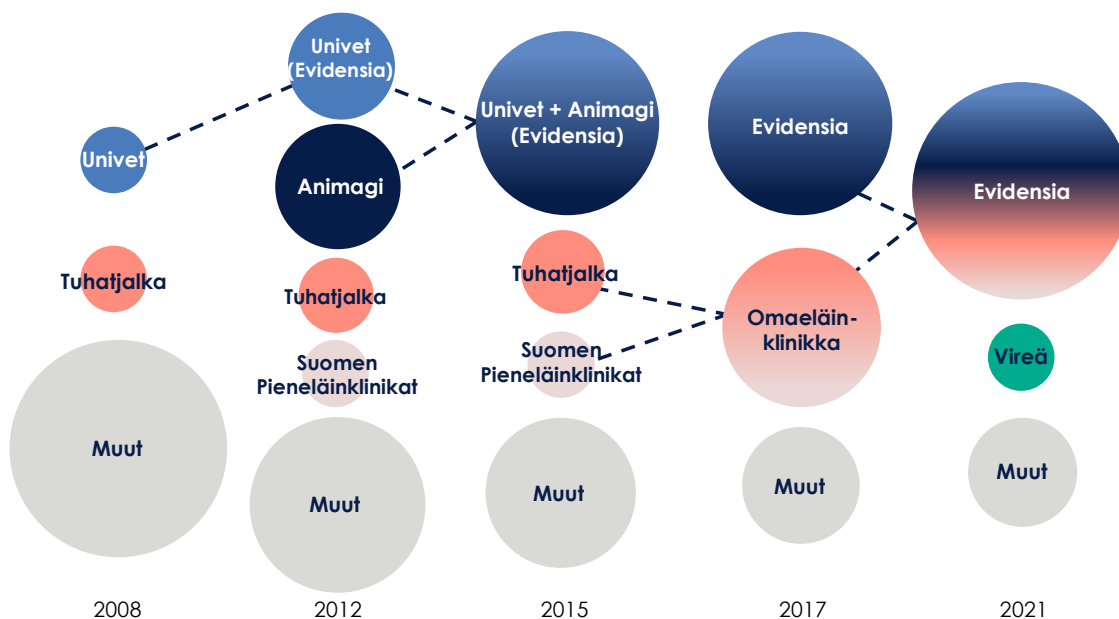
Alla oleva kuva havainnollistaa pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden merkittävimpiä yrityskauppoja 2000-luvulla. Ketjujen yhdistymiset on kuvattu katkoviivoin. Pallojen koot havainnollistavat ketjujen kokoa esittämättä kuitenkin niiden tarkkaa suhteellista kokoa toisiinsa nähden.

¹⁰ KKV:n päätös 20.4.2015 asiassa EQT VI Limited / Animagi Oy, dnro 6/KKV/14.00.10/2015, kohdat 5, 6 ja 41.

¹¹ Omaeläinklinikan syntyhetkellä Tuhattalan ja Suomen Pieneläinklinikoiden yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 10 miljoonaa euroa. Ks. Omaeläinklinikka 1.3.2017.

¹² Evidensia 30.8.2021.

¹³ Ks. Evidensia. Eläinlääkäriasemat. Evidensia luopui hevosklinikkoistaan vuonna 2018, minkä jälkeen sen toimipisteet ovat tarjonneet palveluita lemmikkieläimille. Ks. esim. Hevosurheilu 8.1.2018.

Kaavio 1. Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden merkittävimmät yrityskaupat 2012–2021

Kuten Kaaviosta 1 ilmenee, Evidensia oli Omaeläinlääkäriklinitkat-kaupan jälkeen ostanut kaikki muut suomalaiset pieneläinlääkäripalveluita tarjoavat ketjumaiset toimijat. Vain harva Evidensian yritysostoista on kohdistunut yksittäisiin pieneläinlääkäriklinitkoihin. Ketjumaisten toimijoiden hankinnat ovat kasvattaneet Evidensian liikevaihtoa portaittain ja merkittävästi kerralla. Suurimmat, noin 30 ja 20 miljoonan lisäykset Evidensian liikevaihtoon tuottivat Animagin ja Omaeläinlääkäriklinitkat-kaupat. Evidensia on siten kasvanut ennen kaikkea yrityskaupoin.

Omaeläinlääkäriklinitkat-kaupan jälkeen Evidensia oli ainoa Suomessa toiminut ketjumuotoinen eläinlääkäripalveluita tarjonnut toimija. Vuonna 2021 markkinoille tuli kuitenkin uusi eläinlääkäriasemien ketju, Vireä Group Oy, joka on reilussa kolmessa vuodessa hankkinut 15 eläinlääkäriasemaa, joista 13 tarjoaa palveluita pieneläimille. Pelkästään vuonna 2023 Vireä osti kuusi pieneläinlääkäripalveluita tarjoavaa eläinlääkäriasemaa ja kasvatti liikevaihtoaan niiden myötä lähes 14 miljoonalla eurolla. Kaikkien Vireän omistamien pieneläinlääkäriklinitkoiden yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2023 oli noin 30 miljoonaa euroa.

Evidensian ja muiden markkinoilla toimineiden ketjujen tapaan Vireän suurin omistaja on pääomasijoitusyhtiö, tanskalainen Axcel. Vireä on osa Axcelin Vetopia-yritysryhmää, johon kuuluu eläinlääkäripalveluita tarjoavia ketjuja seitsemässä Euroopan maassa. Vetopia ilmoittaa olevansa yli 180 klinikallaan Euroopan kolmanneksi suurin eläinlääkäriketju.¹⁴ Vireän kasvu on perustunut yksinomaan yrityskauppoihin, sillä yksikään

¹⁴ Vetopiaan kuuluvat ketjut toimivat Tanskassa (VetGruppen), Norjassa (EMPET), Suomessa (Vireä Group), Sveitsissä (Helvetiera), Ruotsissa (Svenska Veterinärgruppen), Saksassa (VetGruppen Deutschland) ja Itävallassa (Veterinaria). Ks. Vetopia. Our group ja Axcel. Vetopia.

sen omistamista eläinlääkäriasemista ei ole sen itse perustama. Kaikkien Vireän ostamien klinikoiden liikevaihto on kahta lukuun ottamatta ylittänyt hankintaa edeltävänä vuonna miljoona euroa. Kahden klinikan liikevaihto on jäänyt juuri miljoonan euron alle. Viraston selvitysten perusteella pieneläinlääkäripalveluita tarjoavien yritysten liikevaihto on keskimäärin noin 718 000 euroa mediaanin ollessa noin 520 000 euroa, joten Vireän hankinnat ovat kohdistuneet keskivertoa suurempiin klinikoihin ympäri Suomen.¹⁵

Edellä kuvattu ilmiö ei ole uusi tai ainutkertainen. Sarjahankinnoilla (englanniksi *serial acquisitions*) tarkoitetaan ilmiötä, jossa pääomasijoittajan omistama toimija hankkii yksittellen omistukseensa pieniä kilpailijoita. Pääomasijoittajille tyypillisessä *Buy-and-Build* -strategiassa hankitaan ensin joko yksi suurempi alustayritys, jonka kokoa kasvatetaan liittämällä siihen yrityskaupoin pienempiä toimijoita, tai muodostetaan suurempi yritys yhdistämällä joukko pieniä yrityksiä. Tavoitteena on keskittää markkinaa suuremman yrityksen haltuun. Tätä kautta pyritään saavuttamaan skaala- ja synergiaetuja sekä hyödyntämään kasvanutta markkinavoimaa korkeampina hintoina ja parempina katteina. Lopulta arvoaan kasvattanut suurempi yritys myydään uudelle omistajalle tai listataan pörssiin.¹⁶

Buy-and-build -strategiat ovat osa tehokkaasti toimivaa taloutta ja mahdollistavat kasvun monilla aloilla. Haasteena kuitenkin on, että markkina voi päästä keskittymään "hiipien" kun yrityskauppavalvontaa koskevat säännöt eivät korkeiden liikevaihtorajojen vuoksi sovellu yksittäisiin hankintoihin, vaikka niitä toteutettaisiin kymmeniä tai jopa satoja peräkkäin. Tämänkaltainen ilmiö on Suomessa tapahtunut aiemmin esimerkiksi yksityisissä terveyspalveluissa, joissa kolmen suuren toimijan, Mehiläisen, Terveystalon ja Pihlajalinnan yhteenlaskettu markkinaosuus on yli 400 yrityskaupan myötä noussut 15 vuoden aikana noin 20–30 prosentista noin 70–80 prosenttiin.¹⁷ Vastaavaa keskittymistä tapahtuu tällä hetkellä esimerkiksi terapia- ja hoivapalveluissa.

¹⁵ Luvuissa ei ole huomioitu Evidensian ja Vireän liikevaihtoja.

¹⁶ OECD 2023.

¹⁷ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2024.

3 KILPAILUTILANNE PIENELÄINLÄÄKÄRIPALVELUISSA

3.1 Kilpailu pieneläinlääkäripalveluissa tapahtuu paikallisilla markkinoilla

Markkinan kilpailutilannetta tarkasteltaessa on ensin tunnistettava yritykset, jotka ovat asiakkaan näkökulmasta toisilleen vaihtoehtoisia palveluntarjoajia ja kilpailevat siten keskenään. Tätä kutsutaan relevanttien markkinoiden määrittelyksi. Jotta yritysten katsotaan kuuluvan samalle relevantille markkinalle, niiden on oltava palveluvalikoimaltaan riittävän läheisesti toisiaan korvaavia sekä sijaittava samalla maantieteellisellä alueella, jolta asiakas hankkii palveluita. Yksinkertaistettuna kyse on siitä, että esimerkiksi Turussa toimiva eläinlääkäriklinikka ei kilpaile Kuopiossa sijaitsevan klinikan kanssa eikä hevosille tarjottaviin palveluihin keskittynyt klinikka kilpaile pieneläimiä hoitavien klinikoiden kanssa.

KKV on tarkastellut eläinlääkäripalveluiden markkinamäärittelyä EQT (Univet)/Animagi päätöksessään.¹⁸ Päätöksessä sovellettua markkinamäärittelyä on hyödynnetty tämän selvityksen toteutuksessa ja markkinan rakenteen jäsentelyssä. Eläinlääkäripalveluiden markkinat on päätöksessä jaoteltu palveluihin tuotantoeläimille, palveluihin hevosille ja palveluihin pieneläimille eli lemmikeille. Nyt käsillä oleva KKV:n selvitys on rajattu pieneläimille tarjottaviin palveluihin.

Pieneläimille tarjottavia palveluita tarkasteltiin päätöksessä jaoteltuna edelleen joko eri hoitomuotojen mukaan perushoittoon ja erikoishoittoon tai palvelupisteiden perusteella eläinklinikoihin ja eläinsairaaloihin. Asiallisesti kyse oli siitä, mitkä eri klinikat olivat palveluvalikoiman, hoidon tason, varustelun ja aukioloaikojen perusteella asiakkaan kannalta vaihtoehtoisia palveluntarjoajia. KKV:n päätöksessä täsmällinen markkinamäärittely jätettiin avoimeksi. Tässä selvityksessä on tarkasteltu erikseen pieneläinklinikoita ja pieneläinsairaaloita. Pieneläinsairaalan määritelmää on kuvattu jäljempänä.

KKV selvitti EQT (Univet)/Animagi päätöksessä myös relevantin maantieteellisen markkinan laajuutta eli sitä, millä alueella toimivat yritykset kilpailevat keskenään. Selvityksessä havaittiin, että asiakkaat tyypillisesti valitsevat lähellä kotiaan sijaitsevan palveluntarjoajan. Maantieteellisten asiakashankinta-alueiden¹⁹ laajuudessa oli kuitenkin huomattavaa vaihtelua eri alueiden ja toimipisteiden välillä. Lyhimmillään toimipisteiden asiakashankinta-alue oli noin 12 kilometriä ja pisimmillään noin 77 kilometriä toimipisteestä.²⁰ Asiakashankinta-alueiden laajuus riippui siitä, kuinka vaativia palveluita

¹⁸ KKV:n päätös 20.4.2015 asiassa EQT VI Limited / Animagi Oy, dnro 6/KKV/14.00.10/2015, kohdat 8–34.

¹⁹ Asiakashankinta-alueella tarkoitetaan aluetta, jolle valtaosa tietyn toimipisteen asiakkaista on sijoittunut.

²⁰ KKV:n päätös 20.4.2015 asiassa EQT VI Limited / Animagi Oy, dnro 6/KKV/14.00.10/2015, kohta 32. Asiakashankinta-alueeksi on katsottu alue, jonka sisälle 80–90 % asiakaskunnasta on sijoittunut. Asiakkaan etäisyys toimipisteestä on laskettu asiakkaan kotipaikan ja toimipisteen postinumeroiden välisenä etäisyytenä todellisen matka-ajan ja tiekilometrien mukaisena.

kliniikka tarjoaa, sillä asiakkaat ovat usein valmiita matkustamaan pidempiä matkoja hankkiakseen lemmikilleen erikoishoitoa kuin perustason hoitoa. Asiakaskunnan hankinta-alueen laajuuteen vaikutti myös klinikan sijainti. Harvaan asutuilla seuduilla, joilla etäisyydet ovat muutoinkin pitkiä, palveluita on totuttu hankkimaan kauempaa kuin tiheästi asutuilla seuduilla, joilla palveluja on saatavilla lähempää. Tässä selvityksessä yksityisten pieneläinlääkäripalveluiden markkinan kilpailutilannetta on tarkasteltu seutukunta²¹- ja kuntatasolla, ja kattavia erikoishoidon palveluita tarjoavien yksityisten pieneläinsairaaloiden markkinoita valtakunnallisesti ja maakuntatasolla.

Pieneläinlääkäripalveluita tarjoaa Suomessa yksityisten yritysten lisäksi julkinen sektori. Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaan kunnilla on velvollisuus tarjota tiettyjä yleisen edun kannalta välttämättömiä eläinlääkäripalveluita hyötyeläinten lisäksi lemmikkieläimille, mutta kuntien velvollisuus järjestää lemmikkieläimille muuta kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella. Alueellisten tarpeiden arvioinnissa tulee huomioida muun muassa palveluiden riittävä ja kohtuuhintainen alueellinen saatavuus. Virka-ajan ulkopuolella tarvittavan kiireellisen eläinlääkäriavun eli päivystyspalvelun tarjoaminen tulee järjestää yhteistoiminnassa kuntien kesken yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella. Kuntien on myös mahdollista tuottaa palvelut yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia kaikki järjestämisvelvollisuutensa piiriin kuuluvat palvelut, eli myös kiireellisen eläinlääkäriavun, ostopalveluina yksityisen sektorin palveluntuottajilta. Lisäksi kunnat voivat tarjota tiettyin edellytyksin myös muita kuin järjestämisvastuuseensa kuuluvia eläinlääkäripalveluita.

EQT (Univet)/Animagi -päätöksessä arvioitiin sitä, missä määrin julkinen palvelutarjonta on vaihtoehto yksityisille pieneläinlääkäripalveluille.²² Asian selvittäminen oli olennaista, koska yrityskauppapäätöksessä arvioidaan sitä, jääkö markkinoille yrityskaupan jälkeen riittävästi vaihtoehtoisia palveluntarjoajia ja kilpailua, jotta yrityskauppa ei johda hintojen nousuun ja/tai palvelun heikkenemiseen. Nyt laaditun selvityksen tarkoituksena on sen sijaan tarkastella yksityisten pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittymistä ja yrityskauppojen vaikutuksia alan markkinatilanteeseen. Selvitys keskittyy tästä syystä yksinomaan yksityisiin pieneläinlääkäripalveluihin, eikä selvityksessä ole ollut tarpeen tarkastella sitä, missä määrin julkinen palvelutuotanto kilpailee tai ei kilpaile yksityisten toimijoiden kanssa.

3.2 Markkinoiden rakennetta selvitetiin kyselytutkimuksella

Eläinlääkäripalveluiden markkinoista ei ole saatavilla tilastotietoja, joiden pohjalta voitaisiin arvioida niillä toimivien yritysten lukumäärää tai eri toimijoiden markkinaosuuksia. Tietojen keräämiseksi KKV toteutti kesällä 2024 pieneläinlääkäripalveluita tarjoaville yrityksille kohdistetun kyselyn, jolla selvitettiin

²¹ Seutukunta on tilastollinen aluekokonaisuus, joka määräytyy työssäkäynnin ja kuntien yhteistyön perusteella.

²² KKV:n päätös 20.4.2015 asiassa EQT VI Limited / Animagi Oy, dnro 6/KKV/14.00.10/2015, kohdat 16–22.

markkinoiden rakennetta ja erityisesti niiden paikallista ja alueellista keskittymistä.²³ Tässä selvityksessä esitetyt tiedot markkinoiden nykytilasta perustuvat kyselyn toteuttamishetken tilanteeseen.

Kysely lähetettiin kaikille Manner-Suomessa toimiville, pääasiallisesti pieneläinlääkäripalveluita tarjoaville yrityksille, joita oli yhteensä 177.²⁴ Kyselyyn vastasi 122 yritystä, jotka liikevaihdolla mitattuna kattavat 88 prosenttia Manner-Suomen pieneläinlääkäripalveluiden markkinoista.²⁵ Arvioidessaan markkinoiden keskittymistä ja markkinan kokoa KKV on ottanut huomioon myös ne yritykset, joita ei tavoitettu kyselyllä. Tavoittamatta jääneiden yritysten pieneläinlääkäripalveluista kertyneenä liikevaihtona on käytetty niiden julkisista lähteistä saatavilla ollutta kokonaisliikevaihtoa.²⁶

Kyselyn ensimmäisillä kysymyksillä varmistettiin, että vastaaja tarjoaa nimenomaan pieneläinlääkäripalveluita eikä hoida esimerkiksi yksinomaan tuotantoeläimiä. Tämän jälkeen selvitettiin vastaajan maantieteellinen toimialue pyytämällä vastaajia ilmoittamaan, minkä maakuntien alueella niillä on toimintaa ja missä kunnissa niiden toimipisteet sijaitsevat. Liikevaihtotiedot kerättiin kuntakohtaisesti, ja vastaajia pyydettiin ilmoittamaan pieneläinlääkäripalveluista kertyneen liikevaihdon osuus kunnassa sijaitsevien toimipisteiden liikevaihdosta, mikäli toimipisteissä tarjotaan palveluita myös muille eläimille, kuten tuotantoeläimille tai hevosille, tai harjoitetaan muuta toimintaa.

Kyselyllä selvitettiin myös toimipisteiden aukioloaikoja, palveluvalikoimaa sekä henkilöstön määrää ja koulutustaustaa. Kysymysten tavoitteena oli tunnistaa ja erottaa pitkälle erikoistuneet, sairaalamaiset toimijat peruspalveluihin keskittyneistä toimijoista. Kysely sisälsi lisäksi kysymyksiä yritysten hinnastojen saatavuudesta, ajanvarauksesta sekä yrityskauppa-aktiivisuudesta.

²³ Kyselylomake on Liitteenä 1.

²⁴ Kyselyn jakelu muodostettiin AlmaTalentin yritystietokannasta rajaamalla se toimialan Eläinlääkintäpalvelut aktiivisiin osakeyhtiöihin. Jakelusta rajattiin pois sellaiset pieneläinlääkäripalveluita tarjoavat yritykset, jotka verkkosivullansa olevien tietojen mukaan hoitavat pääasiallisesti muita eläimiä kuin pieneläimiä tai joiden nimessä esiintyi hevonen, nauta, sika, hyötyeläin tai muu vastaava muuhun kuin lemmikkieläimeen viittaava termi. Jakeluun sisällytettäviltä toimijoilta vaadittiin verkkosivut, ajanvarausjärjestelmä ja vähintään 10 000 euron liikevaihto vuodelta 2023 (julkisten lähteiden mukaan). Jakeluun ei myöskään sisällytetty kunnanlääkäreiden osakeyhtiöitä, toimijoita, joiden toiminta keskittyy lääkkeisiin tai eläinlääkinnällisiin laitteisiin, koirahieroja, fysioterapeutteja, agilityhalleja, trimmaamoita tai muita vastaavia toimijoita eikä Ahvenanmaalla toimivia yrityksiä taikka pääasiassa klinikoilla itsenäisinä ammatinharjoittajana työskentelevien eläinlääkäreiden osakeyhtiöitä.

²⁵ Lisäksi kysely lähetettiin kahdelle yritykselle, jotka ilmoittivat vastauksessaan hoitavansa pääasiallisesti muita eläimiä kuin pieneläimiä. Näiltä yrityksiltä ei kerätty muita kyselyssä pyydettyjä tietoja.

²⁶ Julkisista lähteistä on kesän 2024 aikana poimittu tuorein saatavilla ollut liikevaihtotieto.

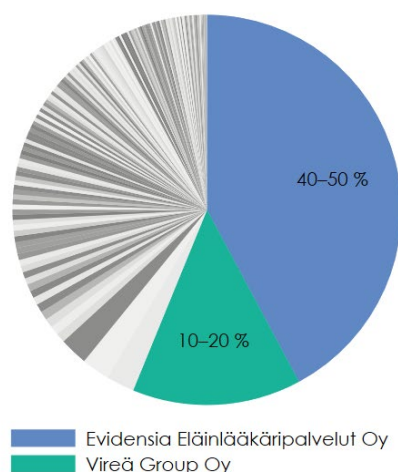
3.3 Markkinoilla on kaksi suurta toimijaa ja suuri määrä pieniä paikallisia yrityksiä

Kuten edellä on kuvattu, kilpailu pieneläinlääkäripalveluissa tapahtuu paikallisilla markkinoilla lemmikinomistajien asioidessa lähellä asuinpaikkaansa sijaitsevilla eläinlääkäriasemilla. Kilpailutilannetta ja toimijoiden lukumääriä on tästä syystä tarkasteltu paikallisilla markkinoilla eri puolilla Suomea. Tämän jakson aluksi on kuitenkin kuvattu pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden rakennetta valtakunnallisella tasolla. Valtakunnallinen tarkastelu antaa kuvan eri toimijoiden välisistä voimasuhteista ja markkinoilla toimivien yritysten lukumääristä.

3.3.1 Evidensia on markkinajohtaja valtakunnallisessa tarkastelussa

Yksityisten pieneläinlääkäripalveluiden markkinan arvo Suomessa oli viraston selvityksen mukaan noin 270 miljoonaa euroa vuonna 2023. Palveluita tarjoaa Suomessa kaksi valtakunnallista ketjumaista toimijaa, Evidensia ja Vireä, sekä suuri joukko paikallisesti toimivia yrityksiä, jotka ovat kuitenkin kooltaan huomattavasti Evidensiaa ja Vireää pienempiä. Viraston selvityksen perusteella markkinoiden ylivoimaisesti suurin toimija on Evidensia, jonka valtakunnallinen markkinaosuus on 40–50 prosenttia. Vireän valtakunnallinen markkinaosuus on 10–20 prosenttia.²⁷ Loppuosa markkinasta jakautuu yhteensä vajaalle kahdelle sadalle pienelle yritykselle. Markkinatoimijoiden koon epäsymmetria valtakunnallisesti tarkasteltuna on havaittavissa alla olevassa Kaaviossa 2.

²⁷ Markkinaosuudet on ilmaistu tässä selvityksessä lähtökohtaisesti vaihteluvälein yritysten liikesalaisuuksien suojaamiseksi.

Kaavio 2. Pieneläinlääkäripalveluita tarjoavien yritysten valtakunnalliset markkinaosuudet^{28 29}

3.3.2 Evidensia ja Vireä hallitsevat markkinoita suurissa kaupungeissa

Evidensialla oli viraston selvitysten aikaan Manner-Suomessa 47 toimipistettä 30 kunnassa ja 19 seutukunnassa. Vireän pieneläinlääkäripalveluita tarjoavat 13 toimipistettä sijaitsevat kaikki eri kunnissa yhdeksän seutukunnan alueella. Evidensia ja/tai Vireä toimivat yhteensä 20 seutukunnassa.

Evidensian ja Vireän toimipisteet ovat keskittyneet suurimpiin seutukuntiin. Kaaviossa 3 on tarkasteltu eri toimijoiden markkinaosuuksia Suomen 20 suurimman seutukunnan alueella.³⁰ Kyseiset seutukunnat vastaavat noin 78 prosenttia Suomen asukasluvusta. Suurimmista seutukunnista vain Joensuussa, Mikkelissä ja Porvoossa ei ole Evidensian tai Vireän toimipistettä. Suurten toimijoiden läsnäolo pienemmissä seutukunnissa on vähäistä. Evidensialla on suurimpien seutukuntien lisäksi toimintaa vain Vakka-Suomen ja Riihimäen seutukuntien alueella. Vireän toiminta on keskittynyt kokonaisuudessaan vain

²⁸ Selvityksessä esitettyjen markkinaosuuksien laskennassa on huomioitu kyselyyn vastanneiden yritysten osalta ainoastaan pieneläinlääkäripalveluiden tarjonnasta kertynyt liikevaihto, mikäli yrityksillä on ollut myös muuta toimintaa. Liikevaihtotieto pyydettiin vuodelta 2023.

²⁹ Selvityksen markkinaosuuskuvaajat on lähtökohtaisesti piirretty todellisista markkinaosuuksista johdettujen vaihteluvälien keskipisteiden mukaan. Eli esimerkiksi kahden yrityksen markkinalla yritysten todellisten markkinaosuuksien ollessa 43 prosenttia ja 57 prosenttia, ovat käytetyt vaihteluvälit 40–50 ja 50–60 ja vaihteluvälien keskipisteet 45 ja 55. Markkinaosuuskuvaajista ei siten voi päätellä tarkasti yritysten markkinaosuutta eikä pieneläinlääkäripalveluista kertynyttä liikevaihtoa. Sanottu koskee myös seutukunta- ja kuntatason markkinaosuuksia sekä pieneläinsairaaloiden markkinaosuuskuvaajaa. Valtakunnallisen tason markkinaosuuksissa pyörityksiä on käytetty ainoastaan kuuden suurimman yrityksen kohdalla pienten toimijoiden suuren lukumäärän vuoksi.

³⁰ Kaaviossa on käytetty Tilastokeskuksen dataa seutukuntien asukasluvuista vuoden 2023 lopulla.

seutukuntiin, jotka lukeutuvat 20 suurimman seutukunnan joukkoon. Yhteensä Manner-Suomessa on 66 seutukuntaa, joista yksityisiä pieneläinlääkäripalveluita tarjotaan 44:ssä.

Viraston selvitykset osoittavat lisäksi toimijoiden lukumäärän olevan vahvasti yhteydessä seutukunnan kokoon. Helsingin seutukunnassa toimijoita on 57 ja viidessä seuraavaksi suurimmassa seutukunnassa keskimäärin 11. Tämän jälkeen toimijoiden lukumäärä laskee merkittävästi, ja 20 suurimman seutukunnan joukkoon lukeutuvissa keskisuurissa seutukunnissa toimijoita on keskimäärin vain neljä. Monissa pienissä seutukunnissa toimijoita on vain yksi.

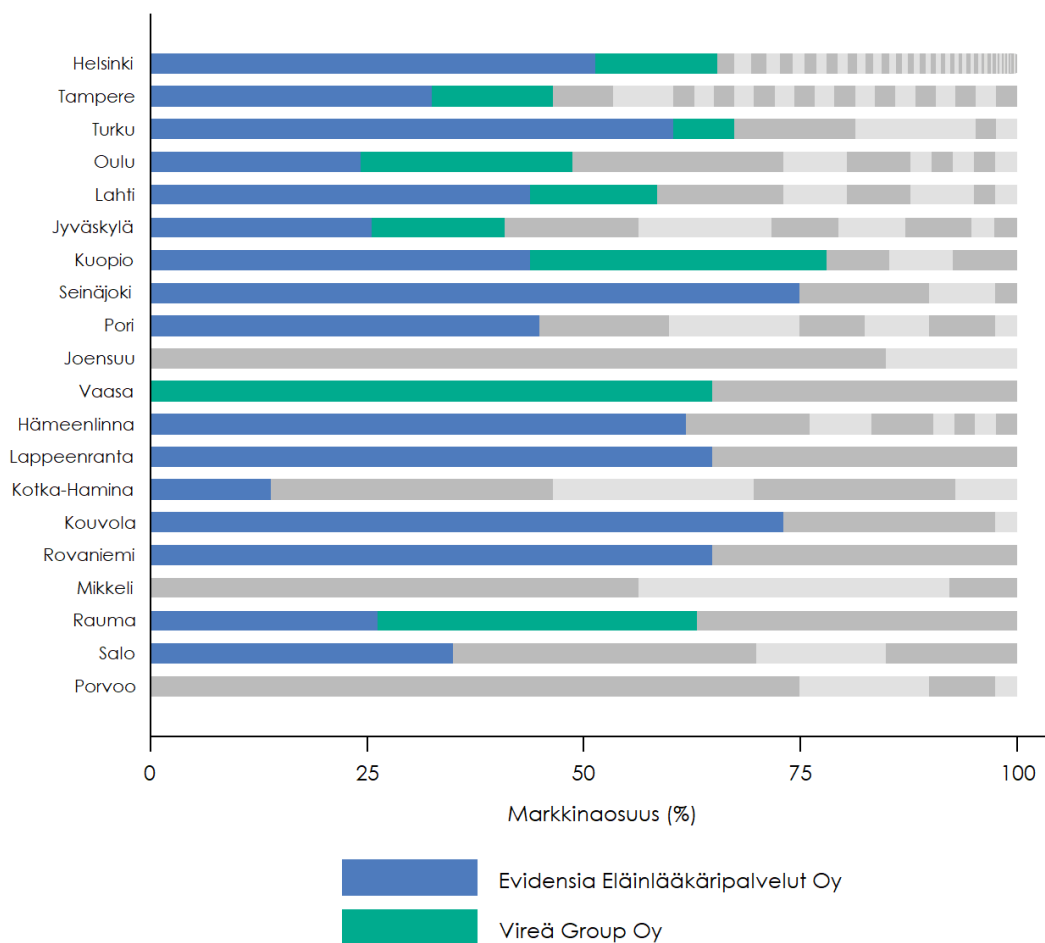
Suurten toimijoiden markkinaosuudet ovat kuitenkin huomattavia myös kaikkein suurimmilla talousalueilla. Esimerkiksi Helsingin seutukunnassa Evidensian osuus markkinasta on 50–60 prosenttia ja Vireän markkinaosuus 10–20 prosenttia. Loput markkinatoimijoista Helsingin seutukunnassa ovat Evidensiaan ja Vireään verrattuna huomattavan pieniä, vaikka niitä onkin lukumäärällisesti paljon. Turun seutukunnassa Evidensian markkinaosuus ylittää 60 prosenttia, ja pienempiä toimijoita on puolestaan olennaisesti vähemmän kuin esimerkiksi Helsingin seutukunnassa.

Ketjumaisten toimijoiden asema on erittäin vahva myös Seinäjoen, Hämeenlinnan, Lappeenrannan, Kouvolan ja Rovaniemen seutukunnissa, joissa Evidensialla on yli 60 prosentin markkinaosuus, ja Vaasan seutukunnassa, jossa Vireän markkinaosuus ylittää 60 prosenttia. Oulun, Kuopion ja Rauman seutukunnissa Evidensian ja Vireän asema on likipitään yhtä vahva. Näissä seutukunnissa Evidensian ja Vireän markkinaosuudet vaihtelevat 20 ja 50 prosentin välillä.

20 suurimman seutukunnan joukkoon mahtuu kolme seutukuntaa, joissa Evidensia ja Vireä eivät toimi lainkaan ja joissa markkinoita hallitsee paikallinen, ei-ketjumainen eläinlääkäriasema. Joensuun seutukunnassa, jossa pieneläinlääkäripalveluita tarjoaa vain kaksi yritystä, Eläintohtori Kivuttomalla on yli 80 prosentin markkinaosuus. Porvoon seutukunnassa Eläinklinikka Avecilla on yli 70 prosentin markkinaosuus, ja Mikkelin seutukunnassa markkinajohtaja on Eläinklinikka Kurki 50–60 prosentin markkinaosuudella.

Mitä pienempää seutukuntaa tarkastellaan, sitä vähemmän toimijoita niissä tyypillisesti on. Useimmissa pienimmissä seutukunnissa on vain yksi itsenäinen pieneläinklinikka, jonka markkinaosuus on luonnollisesti erittäin korkea (ks. Taulukko 3 jäljempänä).³¹

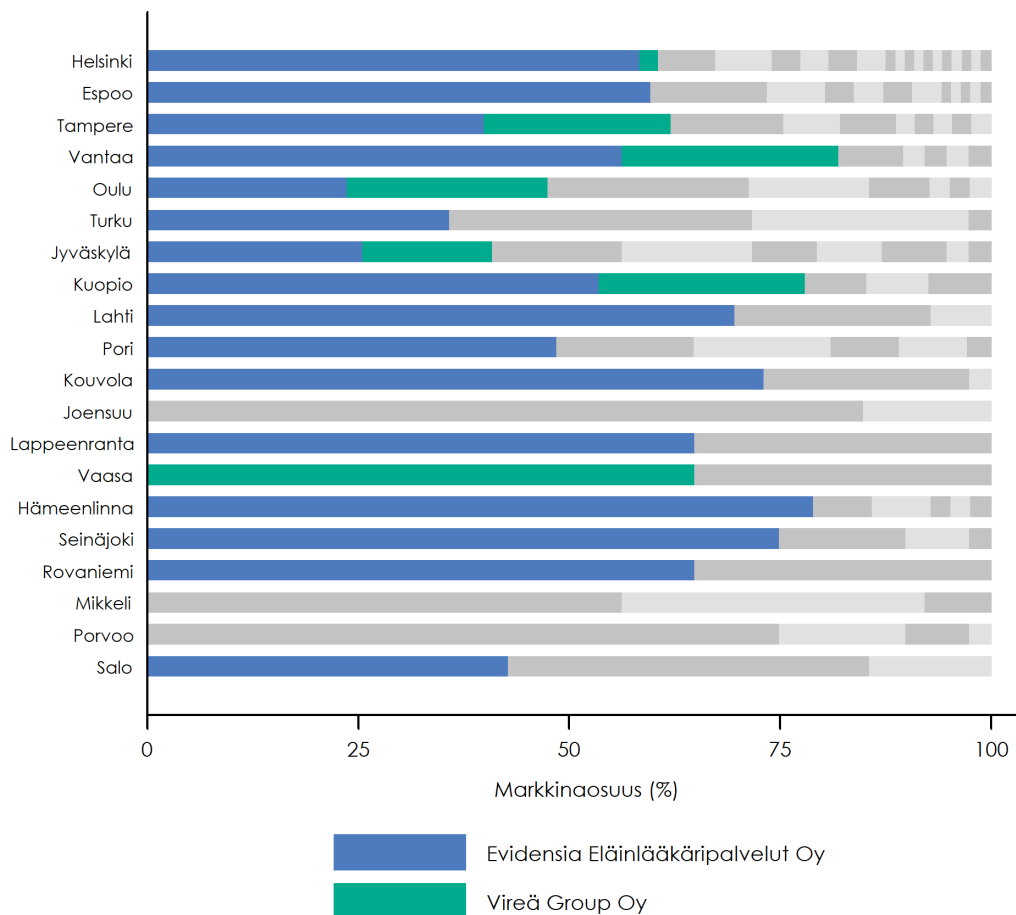
³¹ KKV:n selvityksen rajauksilla tarkasteltuna kolmasosassa Manner-Suomen 66 seutukunnasta ei ole yhtään yksityistä pieneläinklinikkaa.

Kaavio 3. Pieneläinlääkäripalveluita tarjoavien yritysten markkinaosuudet 20 suurimmassa seutukunnassa

Pieneläinlääkäripalveluita tarjoavien yritysten markkinaosuuksien tarkastelu kuntatasolla osoittaa, että suurimmissa kaupungeissa etenkin Evidensian markkinaosuus on vielä merkittävämpi kuin seutukuntatason tarkastelussa (Kaavio 4). Esimerkiksi Helsingissä ja Espoossa Evidensian markkinaosuus on 60–70 prosenttia. Lahdessa ja Hämeenlinnassa Evidensian markkinaosuus on kuntatason tarkastelussa jopa 70–80 prosenttia ja 80–90 prosenttia. Tampereella sekä Evidensian että Vireän markkinaosuudet ovat korkeammat kuin seutukuntaokohtaisessa tarkastelussa, 40–50 prosenttia ja 20–30 prosenttia. Vantaalla Evidensia ja Vireä pitävät yhdessä hallussaan 70–80 prosenttia markkinasta. Seutukuntatasoa korkeammat kuntakohtaiset markkinaosuudet johtuvat siitä, että erityisesti Evidensian toimipisteet sijaitsevat pääosin suurissa kaupungeissa ja seutukuntatason tarkastelussa huomioidaan myös seutukuntaan kuuluvissa kehyskunnissa

sijaitsevat toimijat.³² Pienemmissä seutukunnissa seutukunta- ja kuntatason markkinaosuudet vastaavat melko läheisesti toisiaan, koska seutukunnan eläinlääkäriasemat ovat keskittyneet pitkälti yhden kunnan alueelle.

Kaavio 4. Pieneläinlääkäripalveluita tarjoavien yritysten markkinaosuudet 20 suurimmassa kunnassa

3.3.3 Evidensia hallitsee yksityisten pieneläinsairaaloiden markkinoita

Pieneläinlääketieteen kehittymisen ja erilaisten hoitomuotojen valikoiman laajentumisen vuoksi KKV on tarkastellut pieneläinsairaalapalveluiden markkinoita perushoidosta erillisenä kokonaisuutena. Viraston EQT (Univet)/Animagi päätöksessä todetusti rajanveto pieneläinklinikoiden ja pieneläinsairaaloiden välillä ei ole yksiselitteinen, sillä monet toimenpiteet voidaan luokitella tarkastelutavasta riippuen joko perus- tai erikoishoidon

³² Vireän toimipisteet sijaitsevat Jyväskylässä, Vantaalla, Helsingissä, Raumalla, Tampereella, Veikkolassa, Klaukkalassa, Heinolassa, Siilinjärvellä, Kuopiossa, Kaarinassa, Vaasassa ja Oulussa.

palveluiksi.³³ Toisaalta useat pienet ja keskisuuret eläinlääkäriklinikat tarjoavat erikoissairaanhoidoksi luokiteltavia palveluja ja vastaavasti pieneläinsairaaloissa tehdään paljon myös perustoimenpiteitä. Myöskään kaikki päivystystä tarjoavat klinikat eivät tarjoa sairaalatasoisen erikoishoidon palveluja.

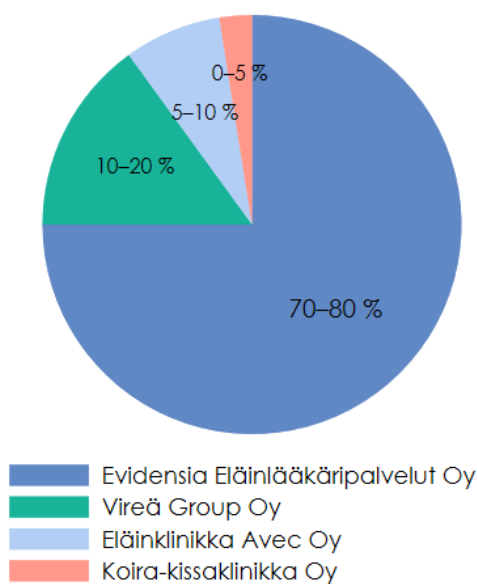
Viraston kyselyllä keräämät tiedot markkinatoimijoista mahdollistavat pieneläinsairaalan määrittelemisen useilla tavoilla yhdistelemällä erilaisia palveluntarjontaan, aukioloaikoihin ja henkilöstön erikoisosaamisen liittyviä kriteerejä. Selvityksessä käytetty määritelmä perustuu kattavan erikoishoidon palveluiden ja virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen tarjoamisen yhdistelmään.³⁴

Viraston selvitykset osoittavat, että yksityisten pieneläinsairaaloiden markkinat ovat vahvasti keskittyneet Evidensialle. Manner-Suomessa on tarkastelutavasta riippuen 13–18 yksityistä pieneläinsairaala, ja Evidensian markkinaosuus on kaikilla tarkastelutavoilla valtakunnallisesti yli 70 prosenttia.

Viraston käyttämän pieneläinsairaalamääritelmän perusteella Manner-Suomessa on 18 yksityistä pieneläinsairaala, joista 13 on Evidensian omistamia. Lopuista viidestä sairaalasta Vireä omistaa kaksi, Eläinklinikka Avec Oy kaksi ja Koira-Kissaklinikka Oy yhden. Lisäksi Helsingissä toimii Yliopistollinen eläinsairaala, joka on osa Helsingin yliopiston eläinlääketieteellistä tiedekuntaa. Helsingin Yliopistollista eläinsairaala ei ole kuitenkaan huomioitu tässä selvityksessä, joka on rajattu yksityisiin palveluntarjoajiin.

³³ KKV:n päätös 20.4.2015 asiassa EQT VI Limited / Animagi Oy, dnro 6/KKV/14.00.10/2015, kohta 25.

³⁴ Selvityksessä pieneläinsairaaloiden määritelmä perustuu Evidensian verkkosivuilla eläinsairaaloiksi kuvattujen toimipaikkojen ominaisuuksiin. Ks. Evidensia. Eläinlääkäriasemat. Pieneläinlääkäripalveluja tarjoavien yritysten joukosta markkinalle on laskettu mukaan palvelutarjonnaltaan ja päivystysajoiltaan samankaltaisia toimipaikkoja. Yritysten palveluntarjonnan ja päivystyksen laajuudesta kysyttiin KKV:n toteuttamassa kyselyssä. Pieneläinsairaaloiksi määritellyiltä toimipisteiltä on vaadittu päivystystä arkisin virka-ajan ulkopuolella, viikonloppuisin ja pyhinä. Tullakseen luokitelluksi pieneläinsairaalaksi toimipisteeltä vaadittiin lisäksi, että se tarjoaa vähintään kahdeksaa seuraavista palveluista: CT-kuvaus, magneettikuvaus (MRI), ultraäänitutkimus (kaikukuvaus), teho-osasto tai päiväsairaala, anestesia- ja anestesiaviljelyn palvelut, koneellinen ventilaatio, inhalaatioanestesia, kapnografia anestesiaviljelyssä (hiilidioksidianalysaattori), sydänfilmi anestesiaviljelyssä (EKG), verenpaineen mittaus anestesiaviljelyssä, täyhystys (luonnollisten aukkujen kautta), täyhystyskirurgia, ortopedia, kardiologia, neurologia.

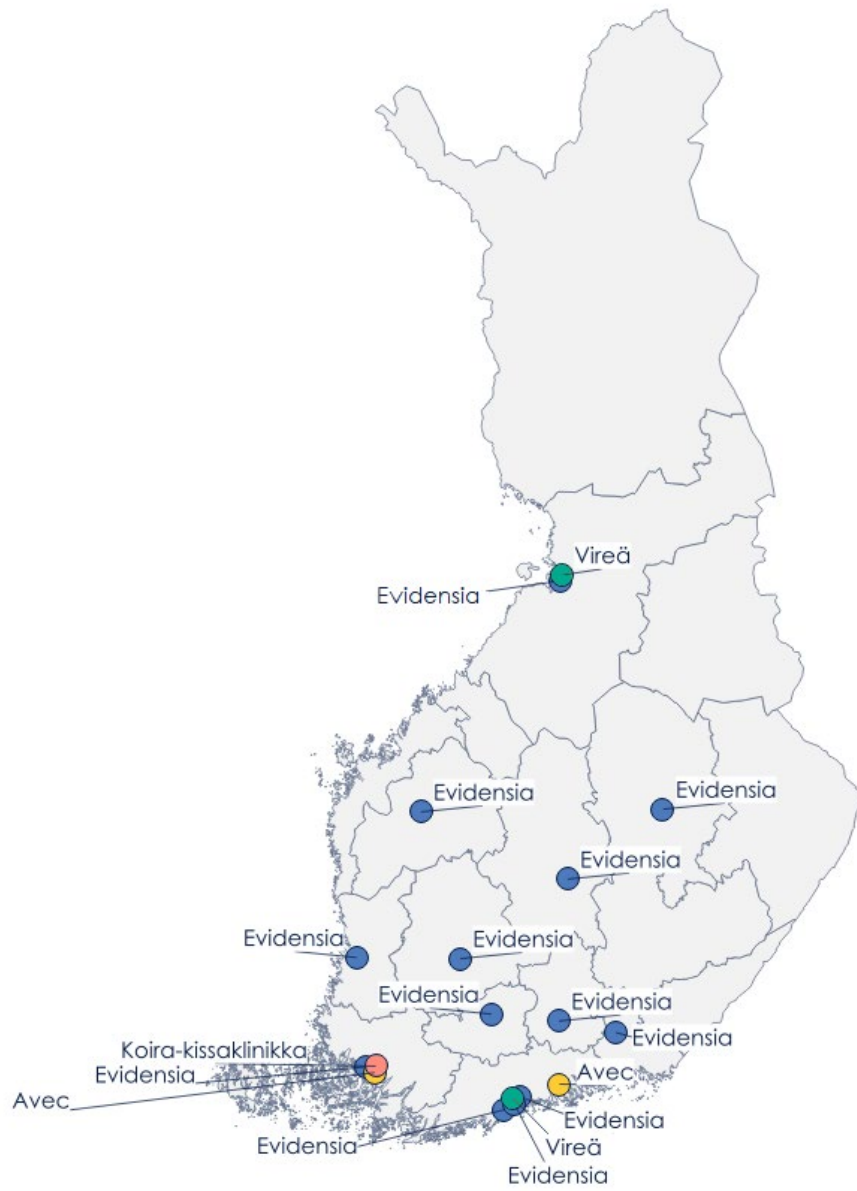

Kaavio 5. Pieneläinsairaaloiden valtakunnalliset markkinaosuudet³⁵

Evidensian 13 pieneläinsairaalaista kolme on sen itse perustamia ja muut yrityskaupoilla hankittuja. Toimipisteiden lukumäärällä mitattuna noin 30 prosenttia Evidensian kaikista nykyisistä toimipisteistä täyttää viraston selvityksessä sovelletut pieneläinsairaalan kriteerit Vireän vastaavan osuuden ollessa noin 15 prosenttia.

Vaikka Manner-Suomessa toimii neljä yritystä, joiden toimipisteet täyttävät pieneläinsairaalan määritelmän, osoittavat Kaavio 6 ja Taulukko 1 alla, että markkinoiden keskittyneisyydessä on suuria alueellisia eroja. Ainoastaan Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa toimii muita kuin Evidensian omistamia pieneläinsairaaloita. Seitsemässä Manner-Suomen maakunnassa ei ole yhtään käytetyn määritelmän täyttävää pieneläinsairaala.

³⁵ Ks. alaviite 29.

Kaavio 6. Yksityiset pieneläinsairaalat Suomessa

Taulukko 1. Pieneläinsairaaloiden markkinoilla toimivien yritysten sairaaloiden markkinaosuudet maakunnissa, joissa on pieneläinsairaala

Maakunta	Markkinaosuus				HHI ³⁶
	Evidensia	Vireä	Avec	Koira-kissa-klinikka	
Uusimaa	70–80 %	10–20 %	10–20 %		5 700
Varsinais-Suomi	50–60 %		20–30 %	10–20 %	4 200
Pohjois-Pohjanmaa	40–50 %	50–60 %			5 000
Pirkanmaa	100 %				10 000
Kanta-Häme	100 %				10 000
Päijät-Häme	100 %				10 000
Pohjois-Savo	100 %				10 000
Kymenlaakso	100 %				10 000
Etelä-Pohjanmaa	100 %				10 000
Keski-Suomi	100 %				10 000
Satakunta	100 %				10 000

3.3.4 Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittymisaste on korkea

Markkinan keskittyneisyyttä, eli markkinalla toimivien yritysten lukumäärää ja niiden suhteellisia kokoeroja, voidaan markkinaosuuksien tarkastelemisen lisäksi kuvata Herfindahl-Hirschman-indeksin ("HHI") avulla.³⁷ HHI saadaan laskemalla yhteen kaikkien markkinoilla toimivien yritysten yksittäisten markkinaosuuksien neliöt. Sen arvo on nolla, kun markkinoilla on erittäin suuri määrä samansuuruisia pieniä yrityksiä ja 10 000, kun

³⁶ HHI on pyöristetty lähimpään sataan.

³⁷ Mitä tulee suhteellisiin kokoeroihin, saa HHI korkeamman arvon, kun suuri osa markkinasta on keskittynyt yhden tai muutaman yrityksen käsiin kuin tapauksessa, jossa markkinaosuudet olisivat jakautuneet tasaisesti yritysten kesken.

markkinoita hallitsee yksi yritys. HHI kasvaa, kun yritysten lukumäärä pienenee tai kun niiden keskinäinen kokoero suurenee. Mikäli markkinan HHI on yli 2 500, pidetään markkinaa yleisesti ottaen erittäin keskittyneenä.

Taulukko 2 alla osoittaa, että Manner-Suomen 44 seutukunnasta, joissa on KKV:n selvityksen rajausten mukaisia pieneläinlääkäripalveluja tarjoavia yrityksiä, jopa 40:ssä pieneläinlääkäripalveluiden markkinat ovat HHI:lla tarkasteltuna erittäin keskittyneet. HHI:n markkinan koolla painotettu keskiarvo Manner-Suomen seutukunnissa on noin 3 500 ja painottamaton keskiarvo noin 6 300.

Taulukko 2. Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittymisaste seutukunnissa

HHI	Markkinan keskittyneisyys HHI:n mukaan ³⁸	Seutukuntien määrä
Alle 1 500	Todennäköisesti kilpailullinen	0
1 500–2 500	Kohtalaisen keskittynyt	4
Yli 2 500	Erittäin keskittynyt	40

Suurimmissa seutukunnissa toimii ketjumaisten toimijoiden lisäksi yleensä joukko pieniä paikallisia yrityksiä. Toimijoiden lukumäärä vähenee kuitenkin hyvin jyrkästi seutukunnan koon pienentyessä. Käytännössä vain 20 suurimmassa seutukunnassa toimii enemmän kuin kaksi yritystä ja muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vain kymmenessä suurimmassa seutukunnassa useampi kuin kolme toimijaa (Taulukko 3).

Markkinoiden korkeaa keskittymisastetta selittää kaksi tekijää. Yhtäältä Evidensian ja Vireän yritysmaat ovat keskittyneet suuriin seutukuntiin, minkä vuoksi niiden keskittymisaste on korkea. Toisaalta pienemmissä seutukunnissa, joissa ketjut ovat harvoin läsnä, pieneläinlääkäripalveluita tarjota usein vain yksi yrittäjävetoinen eläinlääkäriasema, joka palvelee asiakkaita useamman kunnan alueelta. Pienten seutukuntien markkinoiden keskittyneisyys ei siten johdu yritysmaista, vaan on luonnollinen seuraus markkinoiden pienuudesta – palveluiden kysyntä ei mahdollista useamman eri toimijoiden kannattavaa toimintaa alueella. Pienemmät alueelliset toimijat eivät ole myöskään olleet ketjujen näkökulmista yhtä houkuttelevia yritysostojen kohteita kuin suurempien seutukuntien eläinlääkäriasemat.

³⁸ U.S. Department of Justice and the Federal Trade Commission 2010, s. 19. Erittäin keskittyneen markkinan HHI:n rajana on pidetty myös alempaa arvoa, 1 800, ja kohtalaisen keskittyneen markkinan alarajana arvoa 1 000. Ks. U.S. Department of Justice and the Federal Trade Commission 2023, s. 5.

Taulukko 3. Markkinoiden suurimpien yritysten yhteenlasketut markkinaosuudet seutukunnissa

Seutukunta ³⁹	Suurimman yrityksen markkinaosuus (%)	Kahden...	Kolmen...	Neljän...	Viiden...
		...suurimman yrityksen yhteenlaskettu markkinaosuus (%)			
Helsinki	50–60	60–70	60–70	60–70	60–70
Tampere	30–40	50–60	50–60	60–70	60–70
Turku	60–70	70–80	80–90	90–100	90–100
Oulu	20–30	40–50	70–80	80–90	80–90
Jyväskylä	20–30	40–50	60–70	70–80	80–90
Lahti	40–50	60–70	70–80	80–90	90–100
Kuopio	40–50	80–90	80–90	90–100	100
Hämeenlinna	60–70	80–90	80–90	90–100	90–100
Seinäjoki	70–80	80–90	90–100	100	100
Kouvola	70–80	90–100	100	100	100
Pori	40–50	60–70	70–80	80–90	90–100
Porvoo	70–80	80–90	90–100	100	100
Lappeenranta	60–70	100	100	100	100
Vaasa	60–70	100	100	100	100
Salo	30–40	70–80	80–90	100	100
Rauma	30–40	70–80	100	100	100
Kotka–Hamina	30–40	50–60	70–80	90–100	100
Rovaniemi	60–70	100	100	100	100
Etelä-Pirkanmaa	40–50	80–90	100	100	100
Mikkeli	50–60	90–100	100	100	100
Joensuu	80–90	100	100	100	100
Riihimäki	70–80	100	100	100	100
Äänekoski	100	100	100	100	100
Varkaus	100	100	100	100	100
Pietarsaari	70–80	100	100	100	100
Raasepori	40–50	80–90	100	100	100
Savonlinna	50–60	100	100	100	100
Kajaani	60–70	100	100	100	100
Vakka-Suomi	50–60	100	100	100	100
Kemi–Tornio	70–80	100	100	100	100
Lounais-Pirkanmaa	80–90	100	100	100	100
Kaustinen	100	100	100	100	100
Raahe	100	100	100	100	100
Keuruu	100	100	100	100	100
Pieksämäki	100	100	100	100	100
Koillismaa	50–60	100	100	100	100
Jämsä	100	100	100	100	100
Nivala–Haapajärvi	100	100	100	100	100
Loviisa	100	100	100	100	100
Loimaa	100	100	100	100	100
Kokkola	100	100	100	100	100
Pielisen Karjala	100	100	100	100	100
Imatra	100	100	100	100	100
Turunmaa	100	100	100	100	100

³⁹ Taulukossa on lihavoitu ne seutukunnat, joissa Evidensia ja/tai Vireä toimii.

3.3.5 Evidensia ja Vireä ovat huomattavasti kilpailijoitaan suurempia toimijoita

Liikevaihdon lisäksi virasto on tarkastellut toimijoiden välisiä kokoeroja myös toimipisteiden lukumäärän ja henkilöstön perusteella. Taulukossa 4 on listattu kahdeksan suurinta Suomessa toimivaa pieneläinlääkäripalveluita tarjoavaa yritystä niiden kokonaisliikevaihdon perusteella suurimmasta pienimpään. Taulukossa on lisäksi ilmoitettu seutukunnat, joissa yrityksillä on pieneläinlääkäripalveluita tarjoava toimipiste, ja toimipisteiden lukumäärä.

Taulukko 4. Suomen suurimmat pieneläinlääkäripalveluita tarjoavat yritykset

Yritys	Seutukunta	Liikevaihto 2023 (milj. €) ⁴⁰	Toimipisteiden lukumäärä
Evidensia	Etelä-Pirkanmaa, Helsinki, Hämeenlinna, Jyväskylä, Lahti, Lappeenranta, Kouvola, Kotka-Hamina, Kuopio, Oulu, Pori, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vakka-Suomi	114,7 ⁴¹	47 ⁴²
Vireä ⁴³	Helsinki, Jyväskylä, Lahti, Kuopio, Oulu, Rauma, Tampere, Turku, Vaasa	30,4	13
Eläinklinikka Avec Oy ⁴⁴	Porvoo, Turku	7,8	2
Eläinlääkäriasema Kamu Oy	Oulu	3,9	1
Koira-Kissaklinikka Oy	Turku	3,6	1
Lillvet Oy	Seinäjoki, Tampere	2,2	3
Keski-Suomen Eläinklinikka Oy	Jyväskylä	2,1	1
Länsi-Tampereen Eläinystäväsi Lääkäri Oy	Tampere	2,1	1

⁴⁰ Tiedot perustuvat viraston kyselyllä kerättyihin ja julkisista lähteistä saatavilla oleviin liikevaihtotietoihin. Tiedot koskevat pääasiassa viimeksi päättynyttä tilikautta. Joidenkin yritysten tilikausi poikkeaa kalenterivuodesta.

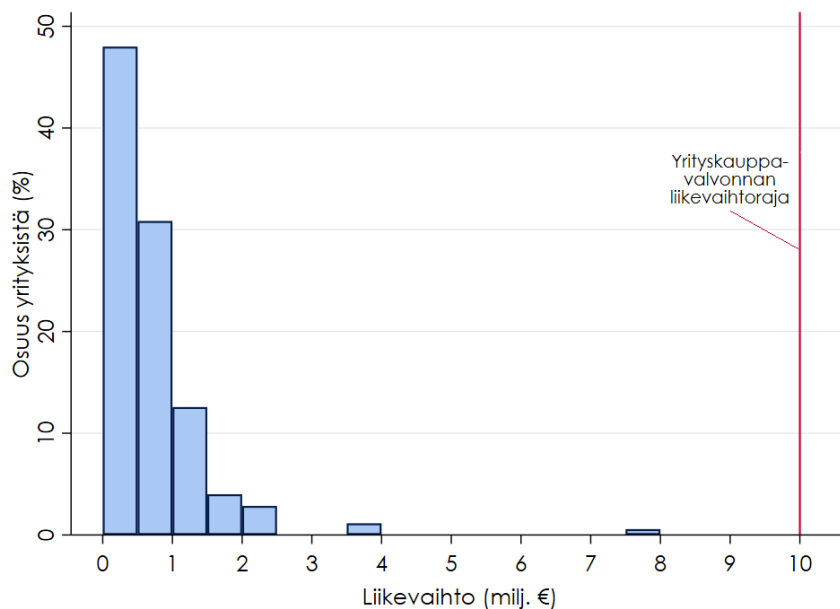
⁴¹ Ks. esim. Talouselämä 1.8.2024.

⁴² Tieto toimipisteiden lukumäärästä perustuu Evidensian virastolle kesällä 2024 toimittamiin tietoihin.

⁴³ Taulukossa esitetyt tiedot koskevat ainoastaan Vireän pieneläinlääkäripalveluita tarjoavia klinikoita.

⁴⁴ Eläinklinikka Avec Oy osti Pet-Vet Oy:n ja Pet-Vet Orto Oy:n vuonna 2022. Ks. Eläinklinikka Avec Oy, 31.8.2022. Kaikkia kolmea yhtiötä on tarkasteltu tässä yhdessä.

Evidensian ja Vireän kokoeraa suhteessa muihin pieneläinlääkäripalveluita tarjoaviin yrityksiin korostaa se, että lähes puolet muista toimijoista on pieniä yrityksiä, joiden liikevaihto on alle puoli miljoonaa euroa. Kaavio 7 alla osoittaa, että yli 70 prosentilla markkinoiden yrityksistä liikevaihto jää alle miljoonaan euroon.

Kaavio 7. Pieneläinlääkäripalveluita tarjoavien yritysten liikevaihtojen jakautuminen⁴⁵

⁴⁵ Kuvaajassa esitetty liikevaihto on vastauksena viraston kyselyyn annettu vuoden 2023 liikevaihto. Evidensia ja Vireä eivät ole mukana tarkastelussa. Noin 115 miljoonan ja noin 30 miljoonan euron liikevaihtoillaan Evidensia ja Vireä eivät mahtuisi kuvaajaan, joka päättyy 10 miljoonaan euroon.

Evidensia on myös toimipisteiden lukumäärällä mitattuna ylivoimaisesti suurin pieneläinlääkäripalveluiden tarjoaja Suomessa. Sillä on viraston selvitysten aikaan ollut Manner-Suomessa 47 toimipistettä 30 kunnassa ja 19 seutukunnassa. Vireän pieneläinlääkäripalveluita tarjoavat 13 toimipistettä sijaitsevat kaikki eri kunnissa yhdeksän seutukunnan alueella. Kaaviosta alla (Kaavio 8) havaitaan, että Evidensian ja Vireän lisäksi ainoastaan kahdeksalla muulla kyselyyn vastanneesta 122 yrityksestä on toimipiste useammassa kuin yhdessä kunnassa. Näilläkin toimijoilla on toimipiste kuitenkin enintään kolmen kunnan alueella.

Kaavio 8. Toimipisteiden lukumäärä kyselyyn vastanneissa yrityksissä^{46 47}

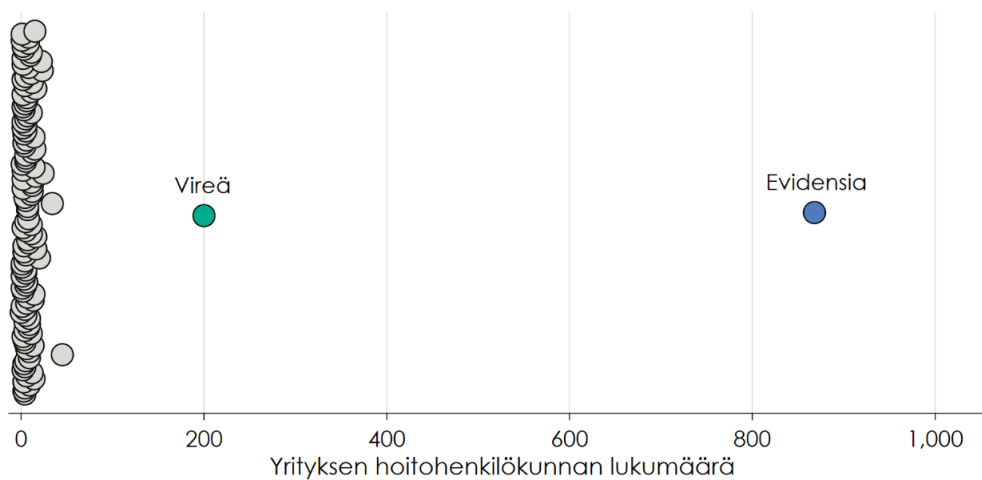
Liikevaihdon ja toimipisteiden lukumäärän lisäksi KKV on selvittänyt Evidensian ja Vireän kokoeroa suhteessa muihin markkinatoimijoihin tarkastelemalla henkilöstön määrää yrityksissä. Evidensia ja Vireä ovat myös hoitohenkilökunnan määrällä mitattuna selvästi muita markkinatoimijoita suurempia (Kaavio 9). 71 prosentissa kyselyyn vastanneista yrityksistä hoitotehtävissä työskentelee alle 10 työntekijää, kun taas Evidensian hoitohenkilökuntaan kuuluu yli 800 työntekijää ja Vireän hoitohenkilökuntaan 200 työntekijää.⁴⁸ Evidensian erityisen vahva asema pieneläinlääketieteen ammattilaisten

⁴⁶ Kyselyssä pyydettiin tietoja kuntakohtaisesti eikä toimipistekohtaisesti. Kyselyllä saatiin siten tieto siitä, kuinka monessa kunnassa kukin yritys toimii. Kuvaajassa on oletettu, että yrityksillä on yksi toimipiste kussakin kunnassa. Evidensian ja Vireän kohdalla tiedot kerättiin kuitenkin toimipistekohtaisesti ja todellinen toimipisteiden määrä on viraston tiedossa. Kuvaajassa on käytetty kyselyssä kerättyjä tietoja, jotka kuvaavat kyselyn toteutusajankohdan tilannetta. Toimipisteitä on kyselyn toteuttamisen jälkeen voitu avata ja sulkea.

⁴⁷ Kuvaajassa yksi ympyrä vastaa yhtä yritystä pieneläinlääkäripalveluiden markkinoilla.

⁴⁸ Hoitohenkilökuntaan on laskettu yli 50-prosenttista työaikaan yrityksissä noudattavat ja enimmäkseen pieneläinten parissa työskentelevät eläinlääkärit, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkärit ja muu hoitohenkilökunta. Kyselyn henkilökuntaa koskeviin kysymyksiin vastasi 120 yritystä.

työnantajana on omiaan vaikuttamaan sen neuvotteluvoimaan yksityisen sektorin työmarkkinoilla.

Kaavio 9. Hoitohenkilökunnan lukumäärä kyselyyn vastanneissa yrityksissä⁴⁹

Edellä esitetty osoittaa, että Evidensia erottuu muista toimijoista niin liikevaihdolla, toimipisteiden lukumäärällä kuin hoitohenkilökunnan määrällä tarkasteltuna. Vireän nopeasta kasvusta huolimatta kokoero myös Evidensian ja Vireän välillä on kaikilla mittareilla merkittävä. Evidensian ero muihin toimijoihin selittyy pitkälti sen yrityskauppa-aktiivisuudella, jota on kuvattu ylempänä jaksossa 2.2.

⁴⁹ Kuvaajassa yksi ympyrä vastaa yhtä yritystä pieneläinlääkäripalveluiden markkinoilla.

4 MARKKINAN KESKITTÄMISEN VAIKUTUKSET

4.1 Yrityskauppa voi johtaa kilpailun merkittävään vähenemiseen

Markkinoiden keskittymiseen liittyy tyypillisesti sekä hyötyjä että haittoja. Aiemmin pienistä toimijoista koostuneen markkinan keskittyessä ja yrityskoon kasvaessa voidaan saavuttaa skaalaetuja ja synergioita, jotka voivat tehostaa markkinan toimintaa. Parhaimmillaan tämä voi johtaa parempiin tuotteisiin ja alhaisempiin hintoihin, jotka hyödyttävät kuluttajia. Keskittyminen muuttuu kuitenkin haitalliseksi siinä vaiheessa, kun yksittäisen yrityksen markkinavoima kasvaa kilpailun vähenemisen myötä niin suureksi, että se pystyy kannattavasti nostamaan hintojaan tai heikentämään tarjoamiensa tuotteiden tai palveluiden laatua.

Evidensian ja Omaeläinklinikan välinen yrityskauppa syksyllä 2021 oli esimerkki markkinoilla tapahtuneesta voimakkaasta keskittymisestä, sillä yrityskaupassa yhdistyivät alan suurin ja toiseksi suurin toimija. Yrityskauppa ei täyttänyt kilpailulain mukaisia liikevaihtorajoja eikä se tullut viraston tutkittavaksi. Osana nyt laadittua selvitystä KKV on tarkastellut kyseisen yrityskaupan vaikutuksia palveluiden hintoihin tarkoituksenaan arvioida, miten pieneläinlääkäripalveluiden markkinoilla tapahtuva keskittyminen on vaikuttanut ja voi tulevaisuudessa vaikuttaa palveluista perittäviin hintoihin.

4.2 Evidensian hintakehitys Omaeläinklinikka-kaupan jälkeen

4.2.1 Selvityksessä käytetty aineisto

Evidensian ja Omaeläinklinikan välisen yrityskaupan vaikutusta hintoihin on arvioitu verkkoharavoinnilla kerätyllä aineistolla, joka koostuu Evidensian ja Omaeläinklinikan listahinnoista. Aineiston avulla on selvitetty, miten Evidensian ja sen Omaeläinklinikka-brändin alla toimineiden eläinlääkäriasemien hinnat ovat muuttuneet yrityskaupan jälkeen.

Toimipisteiden listahinnat on ilmoitettu niiden verkkosivuilla eriteltynä toimenpiteittäin. Selvitystä varten ohjelmoitiin verkkoharava, joka tallensi jokaisen toimipisteen listahinnat. Verkkoharavointi suoritettiin ensimmäisen kerran 10.9.2021. Keräyksen alkupäivämäärä valikoitui sen perusteella, että Evidensian ja Omaeläinklinikan välisestä yrityskaupasta oli tiedotettu muutama viikko aikaisemmin. Yrityskauppa oli siten julkistettu, mutta sitä ei ollut vielä laitettu täytäntöön, joten yrityskauppa ei ollut vielä ehtinyt vaikuttaa hintoihin. Aineistoa kerättiin tämän jälkeen syksyllä 2021, keväällä 2022 ja keväällä 2024. Viimeisen kerran haravointi suoritettiin 19.4.2024. Lopulliseen aineistoon valikoitiin ensimmäisen keräyshetken sekä viimeisen keräyshetken aineisto. Näin saatiin jokaiselle klinikalle ja toimenpiteelle kaksi hintapistettä, joiden avulla laskettiin hintamuutos.⁵⁰

⁵⁰ Ensimmäisen keräyshetken verkkoharavoitu aineisto sisältää yhteensä 1 793 hintahavaintoa. Aineistoon on kerätty 38 Evidensian ja sen 13 Omaeläinklinikka-brändin alla toimineen

4.2.2 Evidensian ja Omaeläinklinikan välinen yrityskauppa johti merkittävään hintojen nousuun

Verkkoharavoinnilla kerätystä aineistosta on laskettu erikseen jokaisen toimipaikan jokaiselle toimenpiteelle prosentuaalinen hintamuutos syksyn 2021 ja kevään 2024 välillä. Hintamuutosten keskiarvo kuvaa sitä, miten hinnat ovat keskimäärin muuttuneet.⁵¹ Kaikista toimenpiteistä laskettu keskimääräinen hintamuutos oli tällä ajanjaksolla 28 prosenttia eli hinnat nousivat keskimäärin tämän verran.⁵²

Keskimääräistä hintamuutosta voidaan verrata siihen, miten kuluttajahinnat kehittyivät yleisesti samalla ajanjaksolla (syyskuu 2021–huhtikuu 2024). Yleisesti kuluttajahinnat nousivat tällä ajanjaksolla 15 prosenttia. Mahdollisesti vielä paremman vertailukohdan saa Tilastokeskuksen ylläpitämän eläinlääkintäpalveluiden hintakehitystä kuvaavasta indeksistä. Sen perusteella eläinlääkintäpalveluiden hinnat yleisesti ovat nousseet 13 prosenttia. Evidensian ja sille yrityskaupan myötä siirtyneiden Omaeläinklinikan toimipisteiden hinnankorotukset ovat siis olleet yrityskaupan jälkeen noin kaksinkertaisia verrattuna yleiseen ja eläinlääkinnän alan hintakehitykseen. Yllä esitetyt hintamuutokset ja niiden ero Evidensiaan on koottu alle Taulukkoon 5.

toimipaikan listahinnat. Yksi hintahavainto aineistossa vastaa tietyn toimenpiteen hintaa tietyssä toimipisteessä (esimerkiksi hoitajakäynti Aurinkolahden Eläinklinikassa 10.9.2021). Niiden hintahavaintojen osalta, joissa on tarkkan hinnat sijaan annettu hinnoille vaihteluväli, on käytetty vaihteluvälin alarajaa. Osassa kerättyjä havaintoja ei pystytty yhdistämään tietoa eri ajanhetkiltä, koska toimenpiteen nimi oli muuttunut tai klinikka oli lopetettu. Yhteensä 65 prosentille ensimmäisen keräysohjelman havainnoista löydettiin hintatieto myös keväältä 2024. Lopullisen aineiston kooksi muodostui näin 1 161 havaintoa. Näistä osassa toimenpiteen nimen kirjoitusasu on harmonisoitu manuaalisesti. Esimerkiksi kissan eutanasia on voitu kirjoittaa aineistossa eri tavoin, kuten "Eutanasia kissa", "Eutanasia, kissa" tai "Kissan eutanasia". Nämä eri kirjaustavat on yhdenmukaistettu. Myös toimipaikkojen nimien kirjoitusasut on yhdenmukaistettu vastaavasti. Herkkyyksianalyysinä tulokset laskettiin myös niin, että aineistoon ei suoritettu toimenpiteiden nimien harmonisointia. Tässä tapauksessa hintatieto löydettiin 942 havainnolle. Harmonisoimattomalla aineistolla saadut tulokset vastasivat seuraavassa esitettäviä päätuloksia.

⁵¹ Aineistossa ei ole tietoa käyntimääristä, joten kaikkia toimenpiteitä painotetaan keskiarvon laskennassa yhtä paljon. Tämän vuoksi keskiarvo ei kuvaa muutosta keskimääräisen käynnin hinnassa, vaan yksittäisten toimenpiteiden keskimääräisiä hintamuutoksia. Jäljempänä esitetään myös hintamuutokset eriteltyinä eri toimenpideluokkiin.

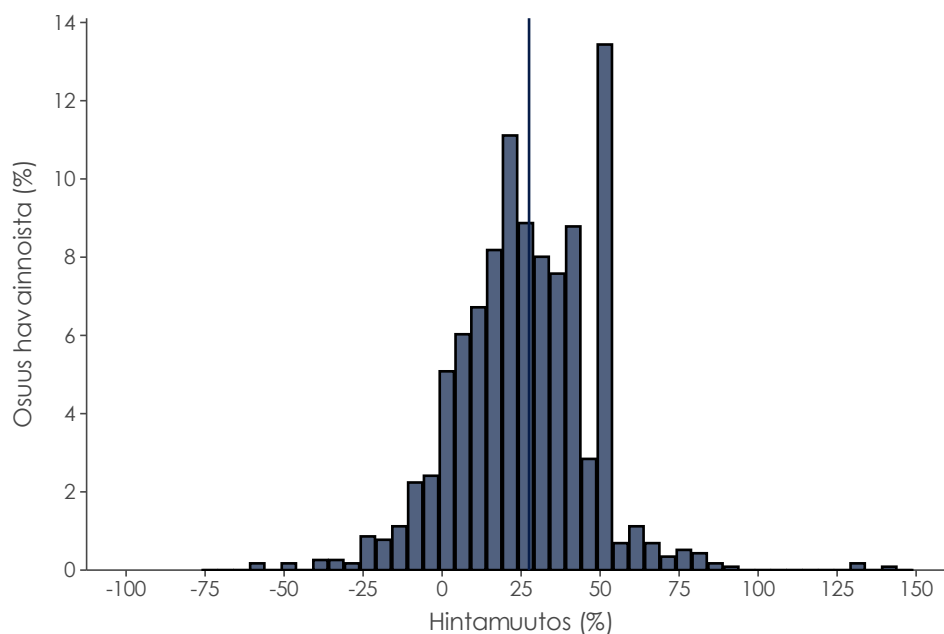
⁵² Hintamuutosten mediaani oli puolestaan 26 prosenttia. Mediaani ei ole yhtä herkkä äärimmäisille arvoille kuin keskiarvo. Toisin sanoen, jos osa hintamuutoksista on poikkeuksellisen suuria tai pieniä, mediaani antaa tasapainoisemman kuvan siitä, millaiset muutokset ovat tyypillisimpiä. Harmonisoimattomalla aineistolla saadaan lähes samat tulokset. Tällöin hintamuutoksen keskiarvo on 29 prosenttia ja mediaani 27 prosenttia.

Taulukko 5. Evidensian hintamuutos verrattuna kuluttaja- ja eläinlääkintäpalvelujen hintaindekseihin

	Hintamuutos (%)	Kuinka paljon enemmän Evidensian hinnat ovat nousseet? (prosenttiyksikköä)
Evidensian hintojen nousu	28 %	—
Kuluttajahintojen nousu	15 %	13 prosenttiyksikköä
Eläinlääkintäpalvelujen hintaindeksin nousu	13 %	15 prosenttiyksikköä

Verrattaessa Evidensian ja sen Omaeläinklinikka-brändillä toimineiden toimipisteiden hintoja alan yleistä hintakehitystä kuvaavaan indeksiin on syytä huomioida, että jos yritykset kuuluvat indeksin otantajoukkoon, ne vaikuttavat osaltaan myös alan yleisen indeksin kehitykseen. Koska Evidensian hintamuutos on tarkastelun perusteella ollut muuta alaa nopeampaa, olisi Evidensian ja Omaeläinklinikka-brändin toimipisteiden hinnoista puhdistettu indeksi noussut havaittua vähemmän.

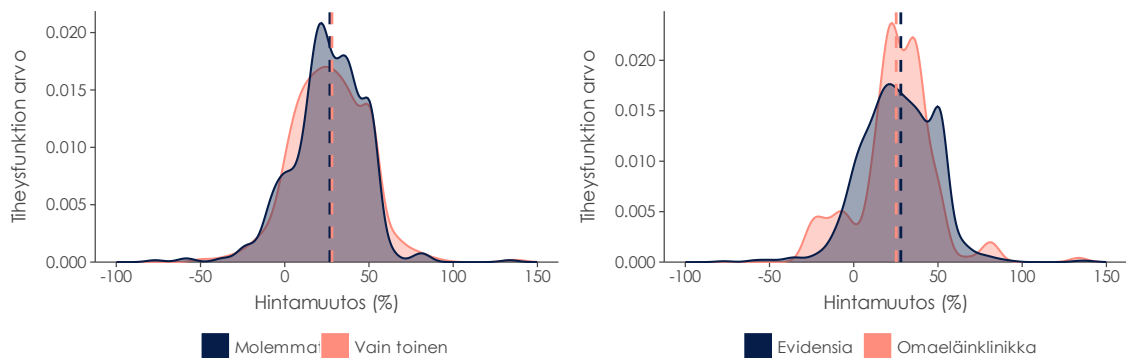
Alla olevassa kaaviossa (Kaavio 10) on esitetty yksittäisten hintamuutosten jakauma. Kaaviossa jakauman keskiarvo on esitetty tummansinisellä pystyviivalla. Keskimäärin hinnat nousivat siis 28 prosenttia. Noin 88 prosentissa toimipaikkojen toimenpiteistä hinnat nousivat ja noin 12 prosentissa ne joko laskivat tai pysyivät ennallaan. 25 prosenttia hinnoista nousi enemmän kuin 40 prosenttia ja 10 prosenttia enemmän kuin 51 prosenttia.

Kaavio 10. Listahintojen kehittyminen Evidensian ja Omaeläinclinikan välisen yrityskaupan jälkeen⁵³

Kaaviossa 10 yllä havaitaan merkittävää hajontaa hintojen kehitymisessä. Seuraavassa kaaviossa (Kaavio 11) on tarkasteltu erikseen hintakehitystä Evidensian ja sen Omaeläinclinikka-brändin alla toimineissa toimipisteissä sekä erikseen kunnissa, joissa Evidensia ja Omaeläinclinikka toimivat ennen yrityskauppaa, ja kunnissa, joissa vain toinen toimii. Tarkastelun perusteella hintojen nousu on ollut samaa suuruusluokkaa eri brändien alla toimivissa klinikoissa. Keskimäärin hinnat nousivat 28 prosenttia Evidensian ja 25 prosenttia Omaeläinclinikka-brändin toimipaikoissa. Lisäksi tarkasteltaessa erikseen hintamuutosta kunnissa, joissa on ollut sekä Evidensian että Omaeläinclinikka-brändin alla toiminut toimipiste, havaitaan hintojen muutoksen vastanneen näillä alueilla Evidensian ja Omaeläinclinikka-brändin alla toimineiden toimipisteiden yleistä hintakehitystä. Hinnat nousivat keskimäärin 27 prosenttia kunnissa, joissa molemmat toimivat ennen yrityskauppaa, ja 28 prosenttia niissä kunnissa, joissa vain toinen toimi ennen yrityskauppaa.

⁵³ Kaavio on muodostettu Evidensian ja sen Omaeläinclinikka-brändillä toimineiden toimipisteiden listahintojen perusteella. Pystyakseli kuvaa osuutta kokonaishavaintomäärästä ja vaak-akseli hintamuutosta aikavälillä 09/2021–04/2024. Listahinnat on kerätty verkkoharavoinnilla. Hintamuutos on laskettu vertaamalla hintoja syyskuussa 2021 hintoihin huhtikuussa 2024. Tummasinisellä pystyviivalla on esitetty jakauman keskiarvo.

Kaavio 11. Listahintojen kehittyminen eriteltynä brändeittäin sekä alueittain niissä kunnissa, joissa molemmat tai vain toinen ketjuista toimi⁵⁴

Edellä tehtyä havaintoa siitä, että hinnat eivät nousseet enempää niissä kunnissa, joissa molemmat kaupan osapuolet toimivat ennen yrityskauppaa, selittää se, että aineiston perusteella useassa toimenpiteessä hinnat on määritelty valtakunnallisesti ja niissä on vain vähän alueellista vaihtelua.

Lopuksi hintojen kehitystä on tarkasteltu vielä toimenpideluokittain.⁵⁵ Toimenpideluokille lasketut keskimääräiset hintamuutokset on koottu alla olevaan taulukkoon (Taulukko 6) järjestyksessä suurimmasta pienimpään. Hintamuutosten suuruudessa havaitaan merkittävää vaihtelua toimenpideluokittain. Eniten hinnat ovat nousseet rokotuksissa, 40 prosenttia. Hinnat ovat nousseet selvästi, noin 35 prosenttia, myös eläinlääkäri- ja hoitajakäyntien sekä eutanasian toimenpideluokissa. Vähiten hinnat ovat puolestaan nousseet lemmikkipassin sekä sterilisaation ja kastraation toimenpideluokissa, joissa hinnat nousivat 16–17 prosenttia.

⁵⁴ Kaaviossa on tarkasteltu hintamuutosta erikseen Evidensian ja Omaeläinklinikka-brändin alla toimineiden klinikoissa sekä kunnissa, joissa Evidensia ja Omaeläinklinikka toimivat ennen yrityskauppaa. Tällaisia kuntia olivat Helsinki, Hämeenlinna, Jyväskylä, Espoo, Tampere, Turku ja Lohja. Jyväskylässä ja Tampereella Omaeläinklinikan toimipisteiden toiminta on lopetettu yrityskaupan jälkeen. Jakaumien keskiarvot on merkitty pystyviivoin.

⁵⁵ Toimenpideluokat on luotu aineistoon tunnistamalla toimenpiteiden nimistä valittuja avainsanoja.

Taulukko 6. Keskimääräiset hinnannousut toimenpideluokittain

Toimenpideluokka	Hintamuutos (%)
Rokotukset	40 %
Eutanasia	36 %
Eläinlääkäri- ja hoitajakäynnit	35 %
Viralliset terveystutkimukset	29 %
Muut	27 %
Hammashoito	26 %
Sterilisaatiot ja kastraatiot	17 %
Lemmikkipassi	16 %

Selvityksen perusteella vuoden 2021 syksyn jälkeen Evidensian ja Omaeläinklinikka-brändin alla toimineiden toimipisteiden hinnat ovat nousseet merkittävästi. Tulokset osoittavat lisäksi, että Evidensian ja Omaeläinklinikka-brändin alla toimineiden toimipisteiden listahinnat ovat nousseet enemmän kuin alalla yleisesti. Tulokset viittaavatkin siihen, että yrityskauppavalvonnan ulkopuolelle jäänyt Evidensian ja Omaeläinklinikan välinen yrityskauppa johti hintojen merkittävään nousuun.

5 HAITALLISEN KESKITTYMISEN TORJUMINEN EDELLYTTÄÄ LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISTA

5.1 Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden keskittyminen jatkuu tulevaisuudessa

Yrityskauppavalvontaa sovelletaan Suomessa edellä jaksossa 2.1 todetusti vain sellaisiin yritysjärjestelyihin, joissa sekä hankinnan kohteen että ostavan yrityksen Suomesta kertyneen liikevaihdon on oltava vähintään 10 miljoonaa euroa. Lisäksi osapuolten yhteenlasketun Suomesta kertyneen liikevaihdon on oltava vähintään 100 miljoonaa euroa. Yksityisten pieneläinlääkäripalveluiden markkinoilla on tällä hetkellä vain kaksi yritystä, joiden liikevaihto ylittää liikevaihtorajat: Evidensia ja Vireä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Evidensia ja Vireä voivat yrityskauppavalvonnan rajoittamatta hankkia omistukseensa kaikki muut markkinoilla toimivat yritykset paitsi toisensa. Mikäli markkinoille tulisi kolmas suurempi toimija, myös tämä olisi mahdollista ostaa pois ennen kuin se saavuttaisi merkittävän jalansijan markkinoilla.

KKV:n selvitys kertoo myös yrityskauppa-aktiivisuuden jatkumisesta markkinalla. Pieneläinlääkäripalveluita tarjoaville yrityksille suunnatussa kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin, onko jokin toinen markkinoilla toimiva yritys ilmaissut kiinnostuksensa ostaa vastaajayrityksen viimeisen kahden vuoden aikana. Kyselyn mukaan joka neljänneltä vastaajalta oli tiedusteltu halukkuutta yrityksen myymiseen. Yrityskauppattunnustelut kohdistuvat kyselyn mukaan tyypillisesti markkinoiden suurempiin yrityksiin, jotka edustivat liikevaihdolla mitattuna noin 50 prosenttia markkinasta.⁵⁶ Yrityskauppattunnustelujen kohteena olleet yritykset olivat sekä liikevaihdoltaan että henkilöstömäärältään noin kaksi kertaa suurempia kuin kyselyyn vastanneet yritykset keskimäärin. Tämä on yhdenmukaista sen kanssa, että yrityskauppojen kohteena ovat historiallisesti edellä jaksossa 2.2 kuvatuksi olleet keskimääräistä selvästi suuremmat toimijat.

Kyselyn tulokset viittaavat siihen, että alan keskittyminen yhä harvempien toimijoiden käsiin tulee jatkumaan. Toimijoiden lukumäärän ja kilpailun vähentyessä kuluttajien vaihtoehdot kaventuvat, mikä tarkoittaa sitä, että myös hinnat jatkavat nousuaan.

5.2 Otto-oikeus on tehokkain työkalu haitallisen keskittymisen estämiseen

Yrityskauppavalvonnan soveltamisala Suomessa perustuu kilpailulakiin. Laissa määritettyjen liikevaihtorajojen ylittyminen on ainoa tapa, jolla yrityskauppa tulee viranomaisvalvonnan piiriin ja sen kilpailuvaikutuksia voidaan selvittää ennen kaupan toteuttamista. Kilpailulain mukaisten liikevaihtorajojen laskeminen vuonna 2023 laajensi yrityskauppavalvonnan soveltamisalaa ja paransi viranomaisen edellytyksiä valvoa

⁵⁶ Osuus on laskettu pieneläinlääkäripalveluista kertyneen liikevaihdon perusteella ja huomioiden ainoastaan ne yritykset, jotka ovat vastanneet kyselyyn (pl. Evidensia ja Vireä). Viraston mukaan voidaan kuitenkin olettaa, että myyntitiedusteluja on esitetty myös vastaamatta jättäneille yrityksille samassa suhteessa kuin vastanneille yrityksille.

markkinoiden kilpailullisen rakenteen säilymistä yrityskaupoista huolimatta. Sääntelyssä on kuitenkin edelleen suuria aukkoja ja lukuisat markkinat pääsevät Suomessa keskittymään haitallisesti liikevaihtorajojen alla.

Suomen kokoisessa maassa liikevaihtorajojen keskeinen ongelma on se, että ne ovat liian korkeat paikallisten markkinoidemme kokoon nähden. Kuten nyt laadittu selvitys osoittaa, nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa paikallisten markkinoiden keskittymisen, sillä paikallisesti toimivien yritysten, esimerkiksi eläinlääkäriasemien, liikevaihdot eivät tyypillisesti ylitä liikevaihtorajoja.⁵⁷ Jopa suurimmissa kaupungeissa toimivien eläinlääkäriasemien ja tällä hetkellä muutamalla paikkakunnalla toimivien pienketjujen liikevaihdot jäävät kauas kilpailulain 10 miljoonan euron liikevaihtorajasta. Laskennallisesti voidaan arvioida, että kaikki mahdolliset markkinalle tulevaisuudessa muodostuvat uudet ketjumaiset toimijat, joihin kuuluu korkeintaan 13 eläinlääkäriasemaa, jäävät yrityskauppavalvonnan ulkopuolelle.⁵⁸

Haitallisen keskittymisen torjuminen edellyttää lainsäädännön muuttamista. Liikevaihtorajojen laskeminen ei ole kuitenkaan toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Jos liikevaihtorajoja laskettaisiin niin alas, että yrityskauppavalvonta kattaisi myös paikallisilla markkinoilla tapahtuvan keskittymisen, yrityskauppojen ilmoitusmäärät moninkertaistuisivat. Valvonta ei myöskään kohdistuisi tehokkaasti potentiaalisesti haitallisiin yrityskauppoihin, vaan jokaista kilpailulle haitallista yrityskauppaa kohden tutkittavaksi tulisi monikymmenkertainen määrä yrityskauppoja, joilla ei ole vaikutusta kilpailuun.⁵⁹

Tehokkaampi tapa puuttua liikevaihtorajojen alapuolella tapahtuvaan haitalliseen keskittymiseen olisi laajentaa yrityskauppavalvonnan soveltamisalaa sisällyttämällä lakiin niin sanottu otto-oikeus. Otto-oikeudella tarkoitetaan kilpailuviranomaisen oikeutta vaatia ilmoitettavaksi yrityskauppa, joka ei täytä pääsäännön mukaisia liikevaihtorajoja. Otto-oikeus mahdollistaa kaikkien kilpailulle haitallisten yrityskauppojen tutkimisen ja kohdentaa ilmoitusvelvollisuuden ainoastaan sellaisiin rajojen alle jääviin kauppoihin, joissa haitalliset vaikutukset ovat sekä todennäköisiä että merkittäviä. Otto-oikeus

⁵⁷ Liikevaihtorajoihin perustuvan järjestelmän toinen keskeinen haaste on se, että yrityksen liikevaihto ei ole monilla toimialoilla osuva mittari kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista merkitystä. Esimerkiksi digitaalisissa palveluissa tai innovaatioihin perustuvilla markkinoilla yrityksen taloudellinen arvo voi olla monikymmenkertainen sen liikevaihtoon verrattuna. Suomessa tämä on johtanut esimerkiksi online-kauppapaikkojen keskittymiseen yhden toimijan haltuun ilman yrityskauppavalvonnan kontrollia. Tuore esimerkki digitaalisten markkinoiden haitallisesta keskittymisestä liikevaihtorajojen alla on henkilöstöetuja tarjoavien Epassin ja Smartumin yhdistyminen. Epassi ja Smartum ovat markkinan kaksi suurinta henkilöstöetuja tarjoavaa alustapalveluyritystä, jotka yhdistävät työnantajat, työntekijät sekä palveluita tarjoavat yritykset kuten lounasravintolat ja liikuntapaikat toisiinsa. Yrityskaupan jälkeen markkinoille jää vain kaksi toimijaa, Epassi ja Edenred.

⁵⁸ Viraston selvityksen perusteella markkinoilla toimivien ei-ketjumaisten pieneläinlääkäripalveluita tarjoavien yritysten liikevaihto on keskimäärin noin 718 000 euroa.

⁵⁹ KKV:n vuonna 2021 julkaisemassa selvityksessä on arvioitu tarkemmin ilmoitusmäärien kasvua vaihtoehtoisilla liikevaihtorajoilla. Ks. Buri et al. 2021, s. 24–25.

ennaltaehkäisee myös tehokkaasti kilpailulle haitallisten yrityskauppojen toteuttamista, kun osapuolten tiedossa on, että järjestely voi tulla viranomaisen tutkittavaksi.

Otto-oikeuden käyttöönottoa puoltaisi myös se, että tällainen toimivaltuus on käytössä kaikissa muissa Pohjoismaissa paitsi Suomessa. Baltian maista otto-oikeus on käytössä Latviassa ja Liettuassa. Myös useat muut EU-maat ovat sisällyttäneet vastaavan säännöksen lainsäädäntöönsä, viimeisimpinä Italia ja Irlanti, joissa lakimuutokset tulivat voimaan vuonna 2023. Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa viranomaisella on ollut pitkään laaja oikeus vaatia kilpailulle haitallisiksi arvioituja järjestelyjä tutkittavakseen.

Otto-oikeuden käyttöönottoa päädyttiin suosittelemaan Suomessa KKV:n vuonna 2021 julkaisemassa selvityksessä.⁶⁰ Lainvalmistelun yhteydessä otto-oikeuden sisällyttämisestä lakiin kuitenkin luovuttiin. Erityisesti elinkeinoelämä ja pääomasijoittajat vastustivat otto-oikeuden sisällyttämistä lakiin.

Markkinoiden kilpailullisuutta voitaisiin lisätä myös ottamalla käyttöön ns. markkinatutkintatyökalu (Market Investigation Tool, MIT), jonka avulla kilpailuviranomainen voi määrätä korjaavia toimenpiteitä tilanteissa, joissa markkinarakenne vääristää kilpailua tai joissa markkinoiden toimivuudessa on muutoin puutteita. Korjaustoimenpiteet voivat olla myös rakenteellisia. Työkalu on käytössä useissa Euroopan maissa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan Norjassa, ja Ruotsissa. Tanskassa markkinatutkintatyökalu tuli käyttöön heinäkuussa. Markkinatutkintatyökalu ei korvaa otto-oikeutta vaan täydentää viranomaisen keinovalikoimaa. Työkalun avulla KKV voisi tutkia esimerkiksi yrityskauppavalvonnan ulottumattomissa keskittymään päässeiden markkinoiden toimivuutta ja puuttua haitallisiin ilmiöihin. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa kilpailuviranomainen on toimivaltuuden avulla käynnistänyt markkinatutkimuksen havaituista ongelmista keskittyneellä eläinlääkäripalveluiden markkinalla.

⁶⁰ Buri et al. 2021.

6 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUIDEN HINNAN ESITTÄMINEN KULUTTAJANSUOJAN NÄKÖKULMASTA

6.1 Pieneläinlääkäripalveluiden hinnanilmoittamisen selkeys

Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden kilpailutilanteen ja yrityskauppojen hintavaikutusten lisäksi KKV on selvittänyt pieneläinlääkäripalveluiden hinnanilmoittamisen selkeyttä kuluttajansuojan näkökulmasta. Hinta on yksi tärkeimmistä kuluttajan päätöksentekoon vaikuttavista tiedoista. Varattavan palvelun hinnan ilmoittamisessa olennaista on muun muassa se, missä vaiheessa varausprosessia hinta ilmoitetaan ja mitä siihen sisältyy. Ilman selkeää hintatietoa kuluttajan on myös mahdotonta vertailla palveluita keskenään.

Viraston toteuttamassa kyselyssä pieneläinlääkäripalveluita tarjoavilta yrityksiltä kysyttiin, onko niiden verkkosivuilla hinnasto, josta käy ilmi tarjottavien palveluiden hinnat ja näkeekö asiakas varattavan palvelun hinnan tai sen määräytymisperusteet verkkoajanvarauksen yhteydessä. Lisäksi palveluntarjoajilta kysyttiin, onko verkkoajanvarauksessa näkyvä hinta palvelun kokonaishinta vai tuleeko asiakkaan maksettavaksi lisäksi muita maksuja tai lisiä.

Lähes kaikilla kyselyyn vastanneilla yrityksillä on verkkosivuillaan hinnasto, josta käy ilmi tarjottavien palveluiden hinnat. Vain kahdella vastaajalla ei ollut hinnastoa verkkosivuillaan. Verkkoajanvaraus on käytössä 79 prosentilla kaikista kyselyyn vastanneista yrityksistä. Verkkoajanvaraus on käytössä kaikissa Evidensian ja Vireän toimipisteissä ja 69 prosentilla muissa alan yrityksissä. Yritykset, joilta verkkoajanvaraus puuttuu, ovat liikevaihdolla mitattuna keskimäärin noin puolet pienempiä kuin toimijat, joilla on verkkoajanvaraus.

KKV:n selvitysten perusteella pieneläinlääkäripalveluiden verkkoajanvarauksessa ei aina anneta tietoja, jotka kuluttajansuojalain mukaan pitää antaa. Kyselyssä havaittiin merkittäviä puutteita hinnan ilmoittamisessa. Vain alle 10 kyselyyn vastanneella toimijalla, joilla on käytössä verkkoajanvaraus, palvelun hinta näkyy ajanvarausta tehtäessä samassa näkymässä. Lisäksi selvityksen yhteydessä havaittiin harhaanjohtavaa hinnan pilkkomista. Tällä tarkoitetaan sitä, että palvelu pilkkotaan erillisiin, erikseen hinnoiteltuihin osiin, vaikka kuluttajan on hankittava kaikki eri osatekijät palvelun saadakseen. Kuluttajalta saatetaan periä erikseen esimerkiksi klinikka-, hoitotyö- tai heräämömaksuja, joita ilman palvelua ei ole mahdollista hankkia.

Selkeyttääkseen toimintatapoja alalla virasto on koonnut seuraavan ohjeistuksen hinnan esittämisestä verkkoajanvarauspalvelussa. Hyväksyttäviä hinnan ilmoittamisen tapoja on havainnollistettu kuvaesimerkein.

Hinnan ilmoittamisella on myös yhteys kilpailun toimivuuteen markkinoilla. Kokonaishinnan ilmoittaminen selvästi varausnäkyvässä lisää hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja helpottaa palvelujen ja niiden hintojen vertailua. Tutkimukset terveystarkkainnoilta ovat osoittaneet, että hintojen läpinäkyvyyden lisäämisellä voidaan lisätä yritysten välistä hintakilpailua

etenkin standardoiduissa, ei-kiireellisissä lääkäripalveluissa, kuten kuvantamisessa ja laboratoriotutkimuksissa.⁶¹

6.2 Hankittavan palvelun hinta tulee esittää selkeästi varausnäkyssä

Kuluttajansuojalaki (KSL) edellyttää, että kuluttajalle annetaan markkinoinnissa ja asiakassuhteessa sellaiset olennaiset tiedot, jotka kuluttaja tarvitsee päätöksentekoaan varten. Olennaiset tiedot on kerrottava kuluttajalle riittävän ajoissa ja oikeassa yhteydessä. Palvelun hinta on kuluttajan päätöksenteon kannalta yksi olennaisimmista tiedoista, minkä vuoksi hinta on kerrottava, kun kuluttaja on ostamassa tai varaamassa verkkosivujen kautta palvelun.

Olennaisia tietoja ei pidä joutua etsimään erikseen palvelua hankittaessa. Hinta on kerrottava verkkosivuilla kohdassa, jossa kuluttaja on varaamassa tai ostamassa palvelun. Hinnalla tarkoitetaan palvelun kokonaishintaa tai hinnan määräytymisen perusteita (esim. € / tunti).

Varattavan palvelun hinnan täytyy olla esillä nimenomaan varausnäkyssä eikä esimerkiksi linkin tai pudotusvalikon takana, yleisessä hinnastossa tai muussa verkkosivuston osiossa.

Vaikka varausnäkyssä esitettäisiin asiantuntijan kaikki palvelut kattava hinnasto, tämä ei korvaa tarvetta kertoa kuluttajan nimenomaisesti valitseman palvelun hintaa selkeästi omana tietonaan. Hinnastot voivat olla laajoja, eikä niissä esitetyissä hinnoissa välttämättä ole huomioitu kuluttajan maksamaan hintaan vaikuttavia erityispiirteitä, kuten vastaanottotyypin tai viikonlopun vaikutusta valitun vastaanottokäynnin hintaan.

Hankittavan palvelun hinta esitettävä selkeästi varausnäkyssä

Valitsemasi aika
Perjantai 15.9.
11.00 (30 min)

Eläinlääkärikäynti
Hinta xx.xx € (sisältää palvelumaksun)

Huomaathan, että palvelun hintaan eivät sisälly muun muassa vastaanotolla käytetyt lääkkeet ja hoitotarvikkeet.

Lue lisää palveluiden hinnoittelusta

Varaa aika

Kaavio 12. Hankittavan palvelun hinta on esitettävä selkeästi ajanvarausnäkyssä

⁶¹ Hiltunen 2024, s. 43.

6.3 Kuluttajalle on ilmoitettava lopullinen hinta tai hinnan muodostumisen perusteet

Ensimmäisessä yhteydenotossaan kuluttajan on yleensä mahdollista varata vain tietty ennalta määritelty palvelu, esimerkiksi "Eläinlääkärikäynti, 30 min". Tämän nimenomaisen palvelun hinta tai hinnan määräytymisen perusteet ovat tässä vaiheessa palveluntarjoajan tiedossa ja kerrottavissa myös kuluttajille.

- Jos palvelun hinta on kiinteä tilanteesta riippumatta (esim. Y €), varausnäkyvässä on ilmoitettava lopullinen hinta.
- Jos palvelun lopullista hintaa ei voida ilmoittaa, on ilmoitettava hinnan määräytymisen perusteet (esim. X € / tunti tms.).

Edellä olevissa esimerkeissä "palvelun kokonaishinnasta" puhuttaessa tarkoitetaan palvelulla sitä palvelua, jonka kuluttaja on hankkimassa verkosta (esim. "Eläinlääkärikäynti, 30 min").

Usein vasta vastaanotolla pystytään toteamaan, mitä erikseen hinnoiteltuja palveluita kuluttaja yksilöllisessä tilanteessaan tarvitsee. Näiden palveluiden hintaa ei luonnollisesti voida kertoa ennen niiden tarpeen toteamista.

Hinnan ilmoittamisessa on huomioitava myös tilanteet, joissa ajanvarauksen jokin ominaisuus vaikuttaa hintaan, esimerkiksi ajankohta. Jos ajanvaraus esimerkiksi tehdään viikonlopulle ja viikonloppuisin hinta on 30 prosenttia arkipäiviä korkeampi, hintatietoa ei saa jättää kuluttajan päässä laskun varaan, vaan kuluttajan on saatava varausnäkyvässä tietoonsa korkeampaan hintaan perustuva lopullinen hinta.

Kuluttajalle on ilmoitettava lopullinen hinta tai hinnan muodostumisen perusteet

Valitsemasi aika
Perjantai 15.9.
11.00 (30 min)

Eläinlääkärikäynti
Hinta xx.xx € (sisältää palvelumaksun)

Huomaathan, että palvelun hintaan eivät sisälly muun muassa vastaanotolla käytetyt lääkkeet ja hoitotarvikkeet.

Lue lisää palveluiden hinnoittelusta

Kaavio 13. Kuluttajalle on ilmoitettava lopullinen hinta tai hinnan muodostumisen perusteet

6.4 Kuluttajalle voi olla olennaista tietää, mitä palvelu ei sisällä

Kuluttajalle voi olla olennainen tieto myös se, mitä kaikkea valitun palvelun hinta ei pidä sisällään.

Eläinlääkäripalveluyritysten sivustoilla on usein maininta siitä, että esimerkiksi vastaanottokäynnin yhteydessä lemmikin hoitoon käytetyt lääkkeet ja tarvikkeet veloitetaan erikseen. Nämä elementit voivat olla luonteeltaan sellaisia, että kuluttaja saattaa olettaa niiden sisältyvän valitun palvelun hintaan, jolloin tieto voi muodostua kuluttajan kannalta olennaiseksi. Kuten muutkin olennaiset tiedot, tämä tieto on annettava palvelun verkkoojanvarausnäkyvässä.

Jos hintaan sisältymättömiä elementtejä on tapauskohtaisesti paljon, varausnäkyvän yhteydessä voi mainita yleisimmät hintaan kuulumattomat lisäpalvelut ja ohjata tutustumaan muihin yksilöllisen hoitopolun hintaan vaikuttaviin tekijöihin linkin takaa löytyvältä sivulta esimerkiksi saatteella: "Huomaathan, että palvelun hintaan eivät sisälly muun muassa vastaanotolla käytetyt lääkkeet ja hoitotarvikkeet. Lue lisää palveluiden hinnoittelusta [linkki sivulle, jossa asiaa on selostettu tarkemmin]."

- Olennaista on, että kuluttaja osaa riittävän varhaisessa vaiheessa kiinnittää huomiota siihen, että hänen valitsemansa palvelun hinta ei välttämättä kerro koko totuutta siitä, paljonko eläinlääkärikäynti kokonaisuudessaan maksaa.
- On myös huomattava, että keskeisimmät tiedot on kerrottava varausnäkyvässä, eikä kuluttajaa voi ohjata katsomaan esimerkiksi hintaa linkin takaa.

Kuluttajalle voi olla olennaista tietää, mitä palvelu ei sisällä

Valitsemasi aika
Perjantai 15.9.
11.00 (30 min)

Eläinlääkärikäynti
Hinta xx.xx € (sisältää palvelumaksun)

Huomaathan, että palvelun hintaan eivät sisälly muun muassa vastaanotolla käytetyt lääkkeet ja hoitotarvikkeet.

Lue lisää palveluiden hinnoittelusta

Varaa aika

Kaavio 14. Kuluttajalle voi olla olennaista tietää, mitä palvelu ei sisällä

6.5 Hinnastossa esitettävät tiedot

Hinnaston esillä pitäminen ja verkossa ostettavan tai varattavan yksittäisen palvelun hinnan kertominen ovat kaksi eri asiaa. Hinnasto on osa markkinointia ja asiakassuhteessa annettavia tietoja. Verkkosivuilla tai toimitiloissa esitetyn hinnaston, siinä annettavien tietojen on oltava selkeitä ja ymmärrettäviä.

Annetut tiedot eivät myöskään saa olla harhaanjohtavia. Tämä tarkoittaa, että hinnaston ja sen yhteydessä annettujen tietojen on annettava oikea kuva palveluiden hinnoista ja esimerkiksi siitä, kuinka hinnat muodostuvat.

Esimerkiksi alkaen-hintojen käyttämisessä on huomattava, että hinnasto voi olla harhaanjohtava, jos vain huomattavan pieni osa tuoteryhmän tuotteista on tosiasiaassa saatavissa sanotulla hinnalla.

Harhaanjohtavaa voi olla esimerkiksi:

- palvelutyyppi, josta hinnastossa esitettyä alkaen-hintaa perittäisiin vain murto-osasta sanottua palvelutyyppiä (esim. eläimen koon mukaan määräytyvä hinta tilanteessa, jossa kyseiset eläimet ovat tyyppillisesti suurempia ja hinta siten korkeampi kuin haarukan alimman hinnan tarkoittaman kokoinen ko. eläin).
- hintahaarukan käyttäminen tilanteessa, jossa haarukan alinta hintaa perittäisiin vain murto-osassa haarukan kattamasta palvelutyyppistä. Hintahaarukalla tarkoitetaan tilannetta, jossa palveluhinnastossa palveluiden hinnat esitetään muodossa X – Y € (esim. "Eläinlääkärikäynti 30 min 60–85 €").
- alkaen-hintojen ilmoittaminen ilman niihin sisältyvää palvelu- tms. maksua, jonka maksamiselta kuluttaja ei voi välttyä missään olosuhteissa saadakseen palvelun (esim. palvelumaksu peritään kaikkien vastaanottokäyntien yhteydessä).

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvitys osoittaa pieneläinlääkäripalveluiden markkinan kokeneen voimakkaan muutoksen viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana. Pääomasijoittajien tulo markkinaa käynnisti yrityskauppojen aallon, jonka myötä markkinalle syntyi ensin useampia ketjumaisia toimijoita, ja lopulta ketjumaiset toimijat yhdistyivät yhdeksi suureksi valtakunnallisesti toimivaksi ketjuksi. Asetelma muuttui vuonna 2021 kun toinen pääomasijoittajataustainen ketju Vireä tuli markkinoille ja ryhtyi laajentumaan yritysostoin.

Vireän markkinoille tulosta huolimatta Evidensia hallitsee Suomen pieneläinlääkäripalveluiden markkinoita ylivoimaisen markkina-asemansa turvin. Sen markkinaosuus suurissa kaupungeissa on Oulua ja Jyväskylää lukuun ottamatta 40–50 prosenttia tai enemmän. Esimerkiksi Helsingissä ja Espoossa Evidensian markkinaosuus on yli 60 prosenttia ja Lahdessa jopa 70–80 prosenttia. Vantaalla, Kuopiossa ja Porissa Evidensian markkinaosuus on yli 50 prosenttia ja Tampereella 40–50 prosenttia. Niillä paikkakunnilla, joilla myös Vireä toimii, kahden suurimman toimijan markkinaosuus on tyypillisesti hyvin korkea, korkeimmillaan Vantaalla ja Kuopiossa, 80–90 prosenttia. Evidensian markkina-asema on erityisen vahva niin kutsutuissa eläinsairaaloissa, jotka tarjoavat päivystystä sekä erikoiseläinsairaanhoidon palveluita, joita tavanomaisilla klinikoilla ei tarjota. Suomen 18 eläinsairaalaista 13 on Evidensian omistuksessa ja kaksi Vireän.

Evidensian ja Vireän toiminta on keskittynyt pääasiassa suurin kaupunkeihin ja asutuskeskuksiin. Markkinarakenne pienemmällä paikkakunnilla ja harvemmin asutuilla seuduilla on hyvin erilainen. Pienemmällä paikkakunnilla toimii tyypillisesti vain yksi yrittäjävetoinen eläinlääkäriasema, joka palvelee asiakkaita useamman kunnan alueelta. Toimijoiden vähäinen lukumäärä pienillä paikkakunnilla on luonnollinen seuraus markkinoiden pienuudesta – palveluiden kysynnän määrä ei mahdollista lukuisten eri toimijoiden kannattavaa toimintaa alueella.

Selvitys osoittaa, että markkinoiden keskittyminen on johtanut palveluista perittävien hintojen nousuun. Evidensian ja Omaeläinlinikan yrityskaupan seurauksena hinnat yrityksen toimipisteissä nousivat syksyn 2021 ja kevään 2024 välillä yrityskauppaa edeltävästä tasosta 28 prosenttia, joka on selvästi, noin 15 prosenttiyksikköä alan keskimääräistä hintojen nousua ja yleistä kuluttajahintojen nousua enemmän. Tämä viittaa vahvasti siihen, että yrityskauppa johti eläinlääkäripalvelujen hintojen merkittävän nousuun. Tulos ei ole yllättävä, sillä yrityskaupassa yhdistyivät markkinan suurin ja toiseksi suurin toimija.

Markkinan voimakas keskittyminen Evidensian haltuun on seurausta yrityskauppavalvontaa koskevan sääntelyn puutteista Suomessa. Jotta viranomainen voi tutkia yrityskaupan ja tarvittaessa puuttua siihen, sekä ostajayrityksen että kaupan kohteen on täytettävät laissa määritellyt liikevaihtorajat. Liikevaihtorajat ovat kuitenkin liian korkeat paikallisten markkinoidemme kokoon nähden. Jopa markkinoiden kahden suurimman toimijan, Evidensian ja Omaeläinlinikan yhdistyminen jäi valvonnan ulkopuolelle. Lainsäädännön puutteita havainnollistaa se, että tällä hetkellä markkinoilla toimii vain kaksi yritystä, jotka täyttävät laissa asetetut liikevaihtorajat, Evidensia ja Vireä. Tämä mahdollistaa markkinan keskittymisen voivan jatkuvan vapaasti. Viraston selvitys myös viittaa siihen, että yrityskauppa-aktiivisuus markkinalla tulee jatkumaan vilkkaana –

joka neljäs markkinalla toimiva yritys oli saanut tiedusteluja kiinnostuksesta myydä yritys. Liikevaihdolla mitattuna nämä kattavat noin 50 prosenttia koko yksityisten pieneläinpalvelujen markkinasta.

Sääntelyn puutteiden korjaaminen edellyttäisi niin kutsutun otto-oikeuden käyttöönottoa Suomessa. Otto-oikeuden nojalla viranomainen voisi ottaa tutkittavakseen myös liikevaihtorajojen alle jäävän yrityskaupan, jos se voisi johtaa haitallisiin vaikutuksiin. Vastaava toimivaltuus on käytössä kaikissa muissa Pohjoismaissa ja useissa muissa EU-maissa.

Pieneläinlääkäripalveluiden markkinoiden kilpailutilanteen ja yrityskauppojen hintavaikutusten lisäksi KKV on selvittänyt pieneläinlääkäripalveluiden hinnannoittamisen selkeyttä kuluttajansuojan näkökulmasta. Hinta on yksi tärkeimmistä kuluttajan päätöksentekoon vaikuttavista tiedoista. Selvityksessä havaittiin merkittäviä puutteita hinnan ilmoittamisessa verkkoajanvarauksen yhteydessä. Selkeyttääkseen toimintatapoja alalla virasto on koonnut ohjeistuksen hinnan esittämisestä verkkoajanvarauspalvelussa.

Hinnan ilmoittamisella on myös yhteys kilpailun toimivuuteen markkinoilla. Kokonaishinnan ilmoittaminen selvästi varausnäkyvässä lisää hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja helpottaa palvelujen ja niiden hintojen vertailua. Hintojen läpinäkyvyyden lisäämisellä voidaan puolestaan lisätä yritysten välistä hintakilpailua.

LÄHDELUETTELO JA TAUSTAMATERIAALI

- Authority for Consumers & Markets 6.11.2023. Blog Martijn Snoep: Small mergers, big problems. Saatavilla osoitteessa: <https://www.acm.nl/en/publications/blog-martijn-snoep-small-mergers-big-problems>.
- Axcel. Vetopia. Saatavilla osoitteessa: <https://axcel.dk/company/vetgruppen/>.
- Buri, R., Heinonen M., Parhiala T., Pietola M. & Syrjälä S. (2021). Selvitys yrityskauppavalvonnan ilmoitusvelvollisuuden muutostarpeista. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 7/2021. Kilpailu- ja kuluttajavirasto.
- Competition and Markets Authority. Market investigation into veterinary services for household pets. Saatavilla osoitteessa: <https://www.gov.uk/cma-cases/veterinary-services-market-for-pets-review>.
- Eläinklinikka Avec Oy 31.8.2022. Eläinklinikka Avec Oy osti turkulaisen Pet-Vet Oy:n ja Pet-Vet Orto Oy:n. Saatavilla osoitteessa: <https://www.epressi.com/tiedotteet/talous/elainklinikka-avec-oy-osti-turkulaisen-pet-vet-oy-n-ja-pet-vet-orto-oy-n.html>.
- EQT 9.2.2021. IVC Evidensia expands partnership to drive next phase of accelerating growth. Saatavilla osoitteessa: <https://eqtgroup.com/news/2021/ivc-evidensia-expands-partnership-to-drive-next-phase-of-accelerating-growth/>.
- EQT 16.9.2014. EQT VI acquires Evidensia Djursjukvård AB. Saatavilla osoitteessa: <https://eqtgroup.com/news/2014/EQT-VI-acquires-Evidensia-Djursjukvard-AB/>.
- Evidensia 30.8.2021. Suomen suurin eläinlääkäriyritys Evidensia ostaa Omaeläinklinikan. Saatavilla osoitteessa: <https://evidensia.fi/uutiset/suomen-suurin-elainlaakariyritys-evidensia-ostaa-omaelainklinikan/>.
- Evidensia. Eläinlääkäriasemat. Saatavilla osoitteessa: <https://evidensia.fi/elainlaakariasema/>.
- Helsingin sanomat 14.4.2024. Liian kallis lemmikki. Saatavilla osoitteessa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000010319667.html>.
- Hevosurheilu 8.1.2018. Evidensia luopui hevosklinikkoistaan. Saatavilla osoitteessa: <https://www.hevosurheilu.fi/ravit/uutiset/evidensia-luopui-hevosklinikkoistaan>.
- Hiltunen, R 2024. Tutkimuksia yksityisen terveystarvikemarkkinan kilpailusta, Turun yliopiston julkaisuja – Annales Universitatis Turkuensis sarja – Ser. E osa – tom. 122.
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2024. Markkinoiden haitallisen keskittymisen torjuntaan tarvitaan tehokkaampia työkaluja. Policy Brief 1/2024.
- OECD 2023. Serial Acquisitions and Industry Roll-ups, OECD Competition Policy Roundtable Background Note. Saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/daf/competition/serial-acquisitions-and-industry-roll-ups-2023.pdf>

- Omaeläinclinikka 1.3.2017. Suomen Pieneläinclinikat ja Tuhatjalka yhdistyvät Omaeläinclinikkaksi – tavoitteena kasvaa valtakunnalliseksi toimijaksi. Saatavilla osoitteessa: <https://news.cision.com/fi/omaelainclinikka/r/suomen-pienelainclinikat-ja-tuhatjalka-yhdistyvat-omaelainclinikkaksi---tavoitteena-kasvaa-valtakunna,c2202461>.
- Talouselämä 1.8.2024. Eläinlääkärijätti Evidensista tuli jo niin iso, että viranomainen heräsi. Saatavilla osoitteessa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/elainlaakarijatti-evidensista-tuli-jo-niin-iso-etta-viranomainen-herasi/fe5cd1ae-3b88-42d7-9e45-f9de24a4c6be>.
- Talouselämä 8.11.2023. Näin hurjasti eläinlääkärimaksut ovat nousseet – Yksi neuvo auttaa säästämään. Saatavilla osoitteessa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/nain-hurjasti-elainlaakarimaksut-ovat-nousseet-yksi-neuvo-auttaa-saastamaan/130129b5-bf08-4311-8735-f9e3d08973bd>.
- Talouselämä 16.9.2013. Lemmikkien lääkintä keskittyy - Univet osti kuusi uutta asemaa. Saatavilla osoitteessa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/lemmikkien-laakinta-keskittyy-univet-osti-kuusi-uutta-asemaa/9268b851-b711-3606-8473-2eeaa16a6ae1>.
- Taloustutkimus Oy 7.3.2023. Koirien ja Kennelliittoon rekisteröityjen koirien lukumäärä Suomessa. Saatavilla osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/files/koirat-ja-kennelliittoon-rekisteroidyt-koirat-suomessataloustutkimus-732023>.
- Tilastokeskus. Kotitalouksien kulutusmenot vuosittain. 09.3.5.0 Eläinlääkäripalvelut ja muut lemmikkieläinpalvelut. Saatavilla osoitteessa: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vtp/statfin_vtp_pxt_127s.px/chart/chartViewLine/.
- Tilastokeskus 20.4.2020. Lähes joka kolmannessa kotitaloudessa oli lemmikki vuonna 2016. Saatavilla osoitteessa: https://stat.fi/til/ktutk/2016/ktutk_2016_2020-04-20_tie_001_fi.html.
- U.S. Department of Justice and the Federal Trade Commission 18.12.2023, Merger Guidelines.
- U.S. Department of Justice and the Federal Trade Commission 19.8.2010, Horizontal Merger Guidelines.
- Vetopia. Our group. Saatavilla osoitteessa: <https://vetopia.com/our-group/>.
- Yle 25.3.2015. Eläinlääkärilaskut hirvittävät: Onko lemmikin hyvästä hoidosta tulossa ylellisyyttä? Saatavilla osoitteessa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/03/25/elainlaakarilaskut-hirvittavat-onko-lemmikin-hyvasta-hoidosta-tulossa>.
- Yle 23.2.2017. Vaarantavatko korkeat eläinlääkärihinnat lemmikkien terveyttä? Saatavilla osoitteessa: <https://yle.fi/a/3-9475099>.

KKV:n päätökset

Päätös asiassa EQT VI Limited / Animagi Oy, 20.4.2015, dnro 6/KKV/14.00.10/2015
(julkinen versio).

Sähköisten linkkien toimivuus tarkistettu 25.10.2024.

LIITE 1: KILPAILU- JA KULUTTAJAVIRASTON KYSELY YKSITYISTEN PIENELÄINLÄÄKÄRIPALVELUIDEN TARJOAJILLE

Vastaajan tiedot

1. Vastaajan tiedot
 - a. Yrityksen nimi
 - b. Yrityksen y-tunnus
 - c. Vastaajan etunimi
 - d. Vastaajan sukunimi
 - e. Vastaajan asema yrityksessä
 - f. Vastaajan puhelinnumero
 - g. Vastaajan sähköpostiosoite

Toiminnan kuvaus

Pieneläimillä tarkoitetaan lemmikkieläimiä (koirat, kissat, kanit ja muut jrsijät, matelijat sekä linnut).

2. Minkälaisia eläimiä yrityksenne pääasiassa hoitaa? *
 - Pieneläimiä
 - Hevosia tai hyötyeläimiä (esim. naudat, siat, porot)
 - Muita eläimiä
 - Yrityksemme ei tarjoa eläinlääkäripalveluja

Toiminta-alue

3. Missä seuraavista maakunnista yrityksenne tarjoaa pieneläinlääkäripalveluita? *
 - Uusimaa
 - Varsinais-Suomi
 - Satakunta
 - Kanta-Häme
 - Pirkanmaa
 - Päijät-Häme
 - Kymenlaakso
 - Etelä-Karjala
 - Etelä-Savo
 - Pohjois-Savo
 - Pohjois-Karjala
 - Keski-Suomi
 - Etelä-Pohjanmaa
 - Pohjanmaa
 - Keski-Pohjanmaa
 - Pohjois-Pohjanmaa
 - Kainuu
 - Lappi

Toimipisteiden sijainti

4. Millä paikkakunnilla yrityksellänne on pieneläinlääkäripalveluita tarjoava toimipiste? *

- Alla on listattu kunnat niissä maakunnissa, jotka valitsitte edellisessä kysymyksessä. Voitte palata edelliselle sivulle korjaamaan vastauksenne, mikäli ette löydä oikeaa kuntaa alta.

- Imatra
- Lappeenranta
- Lemi
- Luumäki
- Parikkala
- Rautjärvi
- Ruokolhti
- Savitaipale
- Taipalsaari
- Alajärvi
- Alavus
- Evijärvi
- Ilmajoki
- Isojoki
- Isokyrö
- Karijoki
- Kauhajoki
- Kauhava
- Kuortane
- Kurikka
- Lappajärvi
- Lapua
- Seinäjoki
- Soini
- Teuva
- Vimpeli
- Ähtäri
- Enonkoski
- Hirvensalmi
- Juva
- Kangasniemi
- Mikkeli
- Mäntyharju
- Pertunmaa
- Pieksämäki
- Puumala
- Rantasalmi
- Savonlinna
- Sulkava

- Hyrynsalmi
- Kajaani
- Kuhmo
- Paltamo
- Puolanka
- Ristijärvi
- Sotkamo
- Suomussalmi
- Forssa
- Hattula
- Hausjärvi
- Humppila
- Hämeenlinna
- Janakkala
- Jokioinen
- Loppu
- Riihimäki
- Tammela
- Ypäjä
- Halsua
- Kannus
- Kaustinen
- Kokkola
- Lestijärvi
- Perho
- Toholampi
- Veteli
- Hankasalmi
- Joutsa
- Jyväskylä
- Jämsä
- Kannonkoski
- Karstula
- Keuruu
- Kinnula
- Kivijärvi
- Konnevesi
- Kyyjärvi
- Laukaa
- Luhanka
- Multia
- Muurame
- Petäjävesi
- Pihtipudas
- Saarijärvi
- Toivakka

- Uurainen
- Viitasaari
- Äänekoski
- Hamina
- Kotka
- Kouvola
- Miehikkälä
- Pyhtää
- Vironlahti
- Enontekiö
- Inari
- Kemi
- Kemijärvi
- Keminmaa
- Kittilä
- Kolari
- Muonio
- Pelkosenniemi
- Pello
- Posio
- Ranua
- Rovaniemi
- Salla
- Savukoski
- Simo
- Sodankylä
- Tervola
- Tornio
- Utsjoki
- Ylitornio
- Akaa
- Hämeenkyrö
- Ikaalinen
- Juupajoki
- Kangasala
- Kihniö
- Kuhmoinen
- Lempäälä
- Mänttä-Vilppula
- Nokia
- Orivesi
- Parkano
- Pirkkala
- Punkalaidun
- Pälkäne
- Ruovesi

- Sastamala
- Tampere
- Urjala
- Valkeakoski
- Vesilahti
- Virrat
- Ylöjärvi
- Kaskinen
- Korsnäs
- Kristiinankaupunki
- Kruunupyy
- Laihia
- Luoto
- Maalahti
- Mustasaari
- Närpiö
- Pedersören kunta
- Pietarsaari
- Uusikaarlepyy
- Vaasa
- Vöyri
- Heinävesi
- Ilomantsi
- Joensuu
- Juuka
- Kitee
- Kontiolahti
- Lieksa
- Liperi
- Nurmee
- Outokumpu
- Polvijärvi
- Rääkkylä
- Tohmajärvi
- Alavieska
- Haapajärvi
- Haapavesi
- Hailuoto
- Ii
- Kalajoki
- Kempele
- Kuusamo
- Kärsämäki
- Liminka
- Lumijoki
- Merijärvi

- Muhos
- Nivala
- Oulainen
- Oulu
- Pudasjärvi
- Pyhäjoki
- Pyhäjärvi
- Pyhäntä
- Raahе
- Reisjärvi
- Sievi
- Siikajoki
- Siikalatva
- Taivalkoski
- Tynävä
- Utajärvi
- Vaala
- Ylivieska
- Iisalmi
- Joroinen
- Kaavi
- Keitele
- Kiuruvesi
- Kuopio
- Lapinlahti
- Leppävirta
- Pielavesi
- Rautalampi
- Rautavaara
- Siilinjärvi
- Sonkajärvi
- Suonenjoki
- Tervo
- Tuusniemi
- Varkaus
- Vesanto
- Vieremä
- Asikkala
- Hartola
- Heinola
- Hollola
- Iitti
- Kärkölä
- Lahti
- Orimattila
- Padasjoki

- Sysmä
- Eura
- Eurajoki
- Harjavalta
- Huitinen
- Jämijärvi
- Kankaanpää
- Karvia
- Kokemäki
- Merikarvia
- Nakkila
- Pomarkku
- Pori
- Rauma
- Siikainen
- Säskylä
- Ulvila
- Askola
- Espoo
- Hanko
- Helsinki
- Hyvinkää
- Inkoo
- Järvenpää
- Karkkila
- Kauniainen
- Kerava
- Kirkkonummi
- Lapinjärvi
- Lohja
- Loviisa
- Myrskylä
- Mäntsälä
- Nurmijärvi
- Pornainen
- Porvoo
- Pukkila
- Raasepori
- Sipoo
- Siuntio
- Tuusula
- Vantaa
- Vihti
- Aura
- Kaarina
- Kemiönsaari

- Koski TI
- Kustavi
- Laitila
- Lieto
- Loimaa
- Marttila
- Masku
- Mynämäki
- Naantali
- Nousiainen
- Oripää
- Paimio
- Parainen
- Pyhäranta
- Pöytyä
- Raisio
- Rusko
- Salo
- Sauvo
- Somero
- Taivassalo
- Turku
- Uusikaupunki
- Vehmaa

Yrityksen liikevaihto

Ohje vastaamiseen:

- Mikäli tilikautenne ei vastaa kalenterivuotta, antakaa arvio vuoden 2023 (tammikuu–joulukuu) liikevaihdosta.
- Mikäli toimipiste on perustettu vasta vuonna 2024, vastatkaa 0.
- Jos yrityksellänne on useampia toimipisteitä samalla paikkakunnalla, ilmoittakaa näiden yhteenlaskettu liikevaihto.
- Mikäli toimipisteessänne työskentelee pieneläinlääkäreitä itsenäisinä ammatinharjoittajina, jotka laskuttavat asiakkaita itse, pyydämme sisällyttämään toimipisteen liikevaihtoon myös näiden itsenäisten ammatinharjoittajien laskutuksen (alv. 0 %).
- Voitte halutessanne pyöristää luvun ja ilmoittaa liikevaihdon 1000 euron tarkkuudella (esim. 456 322 sijasta 456 000).
- Älkää sisällyttäkö liikevaihtoonne arvonalisäveroa (alv. 0 %).

5. Mikä oli paikkakunnalla [valittu paikkakunta] sijaitsevien toimipisteidenne liikevaihto vuonna 2023? * euroa (€, alv. 0 %)

Ohje vastaamiseen:

- Mikäli koko liikevaihto kertyi pieneläinlänikoille tai -sairaaloille tyypillisestä toiminnasta, vastatkaa 100.

- Arvio osuudesta riittää vastaukseksi.
6. Kuinka suuri osuus paikkakunnalla [valittu paikkakunta] sijaitsevien toimipisteidenne liikevaihdosta kertyi arvionne mukaan pieneläinlääkäripalveluista? *
euroa (€, alv. 0 %)

Päivystysajat

Ohje vastaamiseen:

- Mikäli yrityksellänne on useita toimipisteitä samalla paikkakunnalla, valitkaa ne ajat, jolloin jokin toimipisteenne paikkakunnalla päivystää.
7. Tarjoatteko paikkakunnan [valittu paikkakunta] toimipisteissänne päivystystä? Milloin?
- Päivystys arkipäivisin virka-aikana
 - Päivystys arkipäivisin virka-ajan ulkopuolella
 - Päivystys viikonloppuisin ja pyhinä

Palvelutarjonta

8. Valitkaa listasta palvelut, joita ainakin jokin yrityksenne toimipisteistä paikkakunnalla [valittu paikkakunta] tarjoaa.
- Mikäli yrityksenne ei tarjoa paikkakunnalla mitään seuraavista palveluista, siirtykää seuraavaan kysymykseen.
- Röntgenkuvaus
 - CT-kuvaus
 - Magneettikuvaus (MRI)
 - Ultraäänitutkimus (kaikukuvaus)
 - Teho-osasto tai päiväsairaala
 - Anestesia- ja anestesiaviljelyn palvelut
 - Koneellinen ventilaatio (anestesiakone, jossa ventilaattori tai erillinen ventilaattori)
 - Inhalaatioanestesia
 - Kapnografia anestesiaviljelyssä (hiilidioksidianalysaattori)
 - Sydänfilmi anestesiaviljelyssä (EKG)
 - Verenpaineen mittaus anestesiaviljelyssä
 - Tähystys (luonnollisten aukkojen kautta)
 - Tähystyskirurgia
 - Ortopedia
 - Kardiologia
 - Neurologia

Henkilöstö

Ohje vastaamiseen:

- Laskekaa kukin henkilöstönne jäsen mukaan vain yhteen kategoriaan. Esim. mikäli henkilöstönne jäsen on eläinlääkäri, joka on erikoistunut pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäriksi, laskekaa hänet mukaan ainoastaan pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäreihin, ei eläinlääkäreihin.
 - Mikäli jotkut henkilöstön jäsenet työskentelevät toimipisteessä osa-aikaisesti, mutta kuitenkin vähintään 50-prosenttisesti, laskekaa heidät tässä "kokonaisena" työntekijänä niin, että myös osa-aikainen työntekijä lisää henkilöstön määrää yhdellä. Älkää laskeko henkilöstöön mukaan alle 50-prosenttista työaikaa tekeviä henkilöitä.
 - Laskekaa hoitohenkilökunnan osalta mukaan vain ne, jotka työskentelevät enimmäkseen pieneläinten parissa.
 - Henkilöstön jäsenillä tarkoitetaan tässä myös toimipisteessä työskenteleviä itsenäisiä ammatinharjoittajia, yllä listatut rajoitukset huomioon ottaen.
9. Kuinka monta henkilöä toimipisteissänne paikkakunnalla [valittu paikkakunta] työskentelee?
- a. Eläinlääkäriä (eläinlääketieteen lisensiaatit tai vastaavat):
 - b. Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäriä (pieneläinsairauksien koulutusohjelman Helsingin yliopistossa suorittaneet tai vastaavan koulutuksen suorittaneet):
 - c. Muuta hoitohenkilökuntaa (esim. klinikkaeläinhoitajat, eläinlääketieteen opiskelijat, eläinfysioterapeutit):
 - d. Muuta kuin hoitohenkilökuntaa (henkilöt, jotka eivät osallistu hoitotyöhön, esim. vastaanottovirkailijat, taloushallinto):

Hinnasto ja ajanvaraus verkossa

10. Onko verkkosivuillanne hinnasto, josta käy ilmi tarjottavien palveluiden hinnat? *
- Kyllä
 - Ei
 - Yrityksellämme ei ole verkkosivuja.
11. Onko yrityksellänne verkkoajanvarausta?
- Kyllä
 - Ei
12. Näkyykö asiakkaalle verkkoajanvarauksen yhteydessä (samassa näkymässä) varattavan palvelun hinta tai hinnan määräytymisen perusteet (esim. €/tunti)?
- Kyllä
 - Ei
13. Onko verkkoajanvarauksessa näkyvä hinta palvelun kokonaishinta vai tuleeko asiakkaan maksettavaksi lisäksi muita maksuja tai lisiä?
- Tulee, mutta vain lisäpalveluista, joita ei ole voitu ennakoida etukäteen.

- Tulee. Verkoajanvarauksessa näkyvän hinnan lisäksi asiakkaalta peritään myös maksuja, jotka asiakkaan on välttämätöntä ostaa osana varattua palvelua (esim. poliklinikkamaksu, heräämömaksu, lääkekäsittelymaksu). Mitä lisämaksuja asiakkaalta peritään?
- Asiakkaalta ei peritä lisämaksuja.

Yritysjärjestelyt

14. Onko jokin toinen yritys esittänyt kiinnostuksen ostaa yrityksenne viimeisen kahden vuoden aikana?
- Kyllä. Mikä tai mitkä yritykset?
 - Ei
 - En osaa sanoa.

Kiitos!

Vastauksesi on nyt tallennetut. Kiitos kyselyyn käyttämästäne ajasta.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston Katsauksia 6/2024

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

PL 5, 00531 Helsinki

Puhelin 029 505 3000 (pvm/mpm)

kirjaamo@kkv.fi • www.kkv.fi